

УПОТРЕБА

ИНФОРМАЦИОНО - КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ДОМАЋИНСТВИМА И ПОЈЕДИНАЧНО

Анкетна година 2021.

Босна и Херцеговина

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Сарајево, 2021.

УПОТРЕБА ИНФОРМАЦИОНО- КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ДОМАЋИНСТВИМА И ПОЈЕДИНАЧНО 2021

Босна и Херцеговина

Агенција за статистику
Босне и Херцеговине

Сарајево, 2021.

Издаје: Агенција за статистику Босне и Херцеговине
Зелених беретки 26, 71000 Сарајево
Босна и Херцеговина
Телефон: +387 33 91 19 11; Телефакс: +387 33 22 06 22
Електронска пошта: bhas@bhas.gov.ba
Интернет страница: www.bhas.gov.ba

Одговара: Весна Ћужић, директор

Припремио: Драган Јововић

Лектура: Сњежана Бадњар

Дизајн насловнице: Лејла Ракић Бекић

Техничка припрема: Лариса Хасанбеговић

Молимо кориснике публикације да приликом употребе података обавезно наведу извор.

САДРЖАЈ

Методологија.....	5
Статистичка јединица	5
Циљна популација	6
Периодичност	6
Посматране варијабле	7
Резиме мјере, агрегиране варијабле, индикатори и табелирање	7
Објашњења	8
Модул А: Приступ информацијама и комуникационим технологијама	9
Да ли ви или неко у вашем домаћинству имате приступ интернету код куће (било којим уређајем)?	9
А2: Које врсте интернет везе користите код куће?	9
Модул Б: Коришћење интернета	13
Б1: Када сте посљедњи пут користили интернет?.....	13
Б2: Колико сте у просјеку користили интернет у посљедња 3 мјесеца?.....	13
Б2.1: Да ли сте користили интернет неколико пута током дана?	13
Б3: На којем сте од сљедећих уређаја користили интернет у посљедња 3 мјесеца?.....	13
Б4: За коју од сљедећих активности сте користили интернет (укључујући путем апликација) у посљедња 3 мјесеца у приватне сврхе?.....	14
Б5 Које сте активности учења предузимали путем интернета у сврхе образовња, професионалне или приватне сврхе у посљедња 3 мјесеца?.....	17
Модул Ц: Употреба е-управе	19
Ц1: Да ли сте контактирали или ступили у контакт са државним органима или јавним службама преко интернета у приватне сврхе у посљедњих 12 мјесеци за сљедеће активности?	19
Ц2: Који су разлози што нисте слали попуњене обрасце јавној администрацији путем интернета, у приватне сврхе, у посљедњих 12 мјесеци?	21
Модул Д: Употреба е-трговине	24
Д1: Када сте посљедњи пут купили или наручили робу или услуге за приватну употребу преко интернета?	24
Д2: Коју сте врсту робе или услуга купили или наручили путем интернета у посљедњих 3 мјесеца, у приватне сврхе?	25
Д3: Од кога сте купили наведену робу преко веб-странице или апликације у посљедња 3 мјесеца? Укључите куповину путем интернета од предузећа или приватних лица	27
Д5: Да ли сте купили или се претплатили на било шта наведеног путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?	28
Д6: Да ли сте купили неку од сљедећих роба путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?.....	29
Д8: Да ли сте купили било коју услугу превоза путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца од	30
Д9: Да ли сте у задња 3 мјесеца изнајмљивали смјештај путем веб-странице или апликације за приватну употребу од	31
Д10: Да ли сте у посљедња 3 мјесеца купили било коју другу услугу (осим финансијских и осигуравајућих услуга) осим оне која је раније споменута путем веб-странице или апликације за приватну употребу? опционо	31
Д11: Колико често сте куповали/наручивали робу или услуге путем интернета, у приватне сврхе у посљедња 3 мјесеца?.....	31
Д12: Процијените колико сте укупно потрошили новца за куповине путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?	32
Д13: Да ли сте наишли на неки од сљедећих проблема приликом куповине преко веб-сајта или апликације, у посљедња 3 мјесеца?	33

Д14: Да ли сте обавили било коју од сљедећих активности преко веб-сајта или апликације у приватне сврхе, у посљедња 3 мјесеца?	34
Д15: Који су разлози што нисте купили/поручили робу или услуге у приватне сврхе, путем интернета, у посљедња 3 месеца.....	35
Модуле Е: Е-Вјештине	36
Е1: Које од сљедећих активности сте спроводили у посљедња 3 месеца?	36
Е2: Које сте од сљедећих активности предузимали у посљедња 3 мјесеца?.....	37
Е4 Да ли сте провјерили истинитост информација или садржаја који сте пронашли на интернет вјестима или друштвеним медијима у посљедња 3 мјесеца?	40
Е5: Како сте провјерили истинитост информација или садржаја пронађених на интернету?.....	40
Е6: Зашто нисте проверили истинитост информација или садржаја пронађених на интернету?	41
Модул Ф: Приватност и заштита личних података	42
Ф1: Да ли сте у посљедња 3 мјесеца на интернету управљали приступом својим личним подацима (нпр. Име, датум рођења, број личне карте, контакт подаци, број кредитне картице, фотографије, географски положај)?	42
Ф2: Да ли знали да се колачићи могу користити за праћење кретања људи на интернету, прављење профила сваког корисника и сервисирање им прилагођених огласа?	43
Ф3: Да ли сте промијенили поставке у интернет претраживачу (browser) да бисте спријечили или ограничили колачиће на било којем од својих уређаја?	43
Ф4: Да ли сте забринути због биљежења ваших мрежних активности да би вам биле испоручене циљане рекламе? (опционал)	44
Ф5: Користите ли софтвер који ограничава могућност праћења ваших активности на интернету на било којем свом уређају?	44
Модул Г: Социо-демографска позадина информације	45
ДЕМОГРАФИЈА	45
Г1: Старост у навршеним годинама.....	45
Г2: Пол.....	46
ДРЖАВЉАНСТВО И МИГРАНТСКА ПОЗАДИНА	47
Г3: Држава рођења	47
Г4: Држављанство	48
ОБРАЗОВАЊЕ И ПОЗАДИНА	49
Г5: ниво образовног нивоа	49
УЧЕШЋЕ НА ТРЖИШТУ РАДА	51
Г6: Статус главне активности (само дефинисан)	51
ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛА И КОНТИНУИТЕТ КАРИЈЕРЕ И ПРЕКИДИ.....	53
Г7: Статус запослења на главном послу	53
Г8: радно вријеме OPTIONAL.....	55
ГГ: Трајност главног посла NEOBVEZNO.....	56
Г11: Занимање у главном послу	57
ЛОКАЛИЗАЦИЈА.....	59
Г12: Region of Residence – NUTS 1	59
САСТАВ ДОМАЋИНСТВА	59
Г16 и Г17: Састав домаћинства	59
УКУПНИ МЈЕСЕЧНИ ПРИХОДИ ДОМАЋИНСТВА	60
Г18: Приход домаћинства.....	60
ТРАЈАЊЕ ИНТЕРВЈУА.....	64
Г19: Трајање разговора	64

Методологија

Статистички производ је јасна и прецизна дефиниција статистичких информација које треба произвести. Она се разликује од методологије производње. Методологија производње је начин или начин рада, а статистички производ је његов непосредни резултат. Различите статистичке методологије могу произвести исти статистички производ, постоје само различити начини да се ураде исте ствари. То значи да све док гарантујемо да се двије фигуре односе на исти статистички производ, на примјер у двије различите земље, оне су упоредиве. На овај начин, ова разлика између статистичког производа и статистичке методологије нам помаже да се фокусирамо на оне елементе који су важнији да би се осигурала упоредивост између неколико националних статистика и произвела нова на нивоу ЕУ, тј. Статистички производ, а оставља се дискрецији национални статистички институти бирају бољу статистичку методологију која се примјењује у својој земљи узимајући у обзир своје специфичности. Елементи који чине статистички производ, на улазном нивоу, су статистичка јединица, циљна популација и варијабле посматрања, као и на излазном нивоу, периодичност и резиме мјере, агрегатне варијабле и табелирање. Покривајући све елементе статистичког производа, статистички концепти и номенклатуре су додатни потребни елементи за осигурање усклађености и упоредивости статистике.

Статистичка јединица

Статистичка јединица је основни тип елемената групе (која се такође назива популација) коју желимо посматрати или анализирати. Основне статистичке операције класификације, агрегације и наручивања се обављају на статистичкој јединици.

Избор статистичке јединице је питање процеса сакупљања података (односно оперативних ограничења повезаних с прикупљањем података из сваке врсте статистичке јединице) и концептуалног оквира одабраног за посматрање и анализирање појаве. Статистичка јединица је носилац статистичких карактеристика или атрибута, које на крају желимо мјерити.

Постоји неколико врста статистичких јединица, према његовој употреби. *Јединица за посматрање* представља идентификациони ентитет, о којем се подаци могу добити. Током прикупљања података, ово је јединица за коју се подаци снимају. Треба напоменути да ово може, или можда и није, исто као и извјештајна јединица. *Извјештајна јединица* је јединица која извјештава органу за истраживање. Она извјештава информације за посматрачку јединицу (е). У одређеним случајевима може се разликовати од посматрачке јединице. Јединица за извјештавање је јединица која испоручује податке за дату инстанцу анкетирања.

У истраживању коришћења ИКТ користе се сљедеће статистичке јединице (у зависности од варијабле): домаћинства; појединци.

У идеалном случају, податке прикупљене у домаћинству требало би да извјештава „домаћинство“. У већини случајева, није могуће скупити и домаћинство око стола да би прикупили свој заједнички одговор, а посебно није могуће кад је случај о телефонском интервјуу. Генерално, једно лице у домаћинству ће одговорити на питања везана за домаћинство. Овај појединац може, на примјер, бити глава домаћинства или појединац који је изабран за појединачна питања.

Како се истраживање односи на коришћење рачунара и интернета, неопходно је да изабрано лице одговори на питања лично. Интервју преко посредника могу довести до грешака у прикупљању података.

Различите јединице истраживања, тј. Домаћинства и појединци, користе се у различитим секцијама у моделу упитника. Приступ домаћинству се користи када се прикупе информације о приступу различитим електронским уређајима, типу интернет везе и баријери за коришћење интернета. Индивидуални приступ се користи када се прикупљају информације о употреби рачунара, коришћењу интернета, е-трговине и е-вјештина.

Разлози за коришћење приступа домаћинства приликом покушаја описивања приступа ИКТ-у су

да домаћинства представљају платформу за пружање приступа већем броју појединаца, односно чланова домаћинства. У циљу упоређивања европских земаља на нивоу домаћинства, важно је узети у обзир разлике у демографији домаћинства. Један од разлога за то је што неке земље могу имати веће величине домаћинства и састав него у другим земљама, што је вјероватно у корелацији са стопом приступа. Да би могли успјешно упоређивати, такође је важно да земље примјењују исту дефиницију домаћинства.

Појединачни приступ се користи у контексту гдје се прикупљене информације у већој мјери односе на индивидуалну употребу ИКТ. Такође у овом случају је увоз узимајући у обзир структурне разлике између земаља, нпр. старосне демографије, да би се направило одговарајуће поређење. Проблем, међутим, није толико велики као код домаћинства, пошто многи људи боље познају разлике у старосној структури земаља него разлике у структури домаћинства.

Циљна популација

Становништво је скуп објеката исте класе, што статистички значи групу елемената исте статистичке јединице. Постоје двије врсте популација које треба узети у обзир при изради статистике: циљна популација и популација рамова.

Циљна популација је популација од интереса. Дефинише се јасно раздвајање групе статистичких елемената за које се могу информисати неке информације о цјелој групи. Та разграниченост се заснива на једном или више атрибута статистичке јединице. У истраживању коришћења ИКТ циљна популација за различите статистичке јединице је: појединци: циљну популацију чине сви појединци старости од 16 до 74 године;

домаћинства: циљну популацију чине сва (приватна) домаћинства са најмање једним чланом од 16 до 74 године.

Оквирна популација је операционализација циљне популације, која се у идеалном случају састоји у цјеловитом попису елемената циљне популације. Иако циљна популација може бити лако дефинисана, у пракси је потребан списак свих његових елемената за његову потпуну или дјелимично (у случају примјене узорка) посматрање и то је врло тешко добити. Тај списак би требао бити потпун и укључити сваки елемент циљне популације само једном. Међутим, већина времена ће трпити због недовољне покривености (*under-coverage*) или због прекомјерне покривености (*over-coverage*). Обично су датотеке и статистички елементи (регистри) одржавани и ажурирани, који садрже спискове статистичких елемената као и информације о неким атрибутима, који се обично користе за раздвајање циљних популација. Оквирне популације се обично извлаче из тих регистара. Популација оквира ће се даље објаснити у овом приручнику, укључујући и преглед праксе земаља за истраживање из 2017. године.

Периодичност

Периодичност је годишња, што значи да се подаци прикупљају и сакупљају једном годишње. Међутим, неке варијабле се могу посматрати са мањом фреквенцијом, нпр. Променљиве које имају тенденцију стабилности током времена.

Годишње истраживање би требало да буде компромис или компромис између оптерећења одговора и сакупљања и потребе за релевантним и најновијим информацијама о домену истраживања "*fast moving*", као што је информационо друштво.

Ова периодичност је утврђена у ставу ц) Прилога II. Уредбе 808/2004 и одјељку Е (Прилог II, модул 2) Уредбе Комисије (ЕУ) 2019/1910 од 7^{ог} Новембра 2019. (види такође Прилог 4 - Правни оквир.

Посматране варијабле

У истраживању о употреби ИКТ-а већина посматраних варијабли је квалитативна, тј. циљ није прикупљање података о количинама („колико...“), фреквенцијама („колико често...“) или количинама („колико...“), већ прибављању нумеричких или категоричних података. У већини случајева¹, посматране варијабле у истраживању о употреби ИКТ-а су бинарне (дихотомне), што значи да одговори испитаника са *да* или *не*, нпр. *Да ли сте користили интернет за продају робе или услуга?* Коначна статистика тада ће бити углавном пропорције (нпр. Број одговора са *ДА* подијељен с бројем испитаника који су одговорили на питање). Друге варијабле посматрања су и квалитативне, али са више од двије категорије одговора (нпр. Највиши степен образовања).

Атрибути или карактеристике за истраживање Заједнице о употреби ИКТ у домаћинствима и појединцима су наведене у Анексу 4 - Правни оквир (Прилог II Уредбе Комисије (ЕУ) 2019/1910 од 7го 2017/1515).

Оперативне верзије варијабли посматрања су питања у анкетном упитнику. Модел за такав упитник може се наћи у Анексу 1 - Модел упитник.

Дефиниција посматраних варијабли или модел питања поставља се детаљније у доље наведеним објашњењима.

Резиме мјере, агрегиране варијабле, индикатори и табелирање

Резиме мјере су нумеричке вриједности дефинисане статистичком мјером која се користи за сумирање вриједности за одређену варијаблу за све статистичке јединице у одређеној групи. Такве мјере могу бити у облику агрегата (нпр. Укупног броја *да*-одговора на одређено питање) или индикатора (нпр. проценат *да*-одговора).

Агрегати се могу сакупљати за укупну популацију или за различите субпопулације које су дефинисане варијаблама у позадини (нпр. родни или образовни ниво) или за субпопулације дефинисане условљено од одговора других варијабли студија (нпр. Корисници интернета у односу на некориснике).

Нпр.²:

број појединаца који су користили рачунар у посљедња 3 мјесеца код куће

број лица старијих од 16-24 године која су користила рачунар у посљедња 3 мјесеца код куће

број појединаца који су користили рачунар у посљедња 3 мјесеца код куће али не на послу

број корисника интернета који су га користили за преузимање званичних формулара (= број лица која су користила интернет и преузела службене форме)

Да би добили индикаторе (пропорције, проценти, итд.), агрегати морају бити подијељени са укупном популацијом или субпопулацијом.

На примјер, називник таквог односа може бити:

укупна популација појединаца у одабраним стратама (нпр. „удио лица старости од 16 до 24 године која су користила рачунар код куће“ = број лица старости 16-24 који су користили рачунар у посљедња 3 мјесеца код куће подијељен с укупним бројем појединци старости 16 до 24 године)

укупан број корисника рачунара (лица која су користила рачунар најмање једном у посљедња 3 мјесеца)

укупан број редовних рачунарских корисника (лица која су користила рачунар најмање једном недјељно у посљедња 3 мјесеца)

Детаљан формат преноса за слање података Евростату може се наћи у Анексу 2 - Формат преноса и агрегати.

¹ Међутим, постоји неколико квантитативних варијабли, посебно у модулу Е-трговина

² Примјер заснован на индикаторима прикупљеним из претходних кругова анкете.

Објашњења

Објашњења у овом поглављу односе се на питања у узорку упитника за 2021. годину (види Додатак 1 - Модел упитника). Структура овог поглавља слиједи модел упитника, тј. Објашњења су груписана по модулу и по питању. Током читања овог одјељка препоручљиво је имати модел упитника.

Из разлога континуитета, објашњења за питања која нису дио упитника за модел 2021 (али су била дио 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, Упитници модела 2007, 2006. и 2005.) задржани су само ако је потребно. Више информација о бившим питањима можете пронаћи у приручницима за 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007. и 2006.

Статистичка јединица за модул А је домаћинство, док је појединац статистичка јединица за остале модуле.

Модул А: Приступ информацијама и комуникационим технологијама

Статистичка јединица: домаћинства

Да ли ви или неко у вашем домаћинству имате приступ интернету код куће (било којим уређајем)?

[**Обим:** сва домаћинства]

[**Упишите:** потребан је један једини одговор, тј. *Означите само једну; бинарни (Да / Не) + Не знам; филтер питање*]

‘Приступ’ не односи се на “могућност повезивања” (тј. Могу ли се обезбиједити везе на подручју домаћинства или на улици), али да ли било ко у домаћинству може користити интернет код куће ако жели, чак иако само да пошаље е- пошту (“повезивање”).

Бивше верзије питања имале су клаузулу “без обзира да ли се користи” која се сада одбацује. Прво, у већини случајева је небитно јер домаћинства обично користе услугу на коју су се претплатили (и плаћају). Међутим, могуће је да је везу поставио један од послодаваца чланова домаћинства или је подразумевана установа у згради у којој породица живи (а да се стварно не користи). Међутим, дискусије на недавним састанцима ИСС-а потврдиле су да се не могу пронаћи никакве значајне разлике у приступу и коришћењу. Стога је клаузула уклоњена. *Не знам*- Одговарајућу категорију треба избјегавати постављањем додатних питања за испитанику. Међутим, у неким случајевима члан домаћинства изабран за интервју можда не зна шта други чланови раде са нпр. компјутером домаћинства.

У одређеним земљама је могуће приступити интернету без уговора о претплати, али на примјер *ad hoc* плаћањима кад год се интернет заправо користи. Ово може бити у облику слања текстуалне поруке за пријем кратког трајања приступног кода. У тој ситуацији, многа домаћинства имају *могућност* да приступе интернету од куће (наравно под условом да имају потребну опрему, фи компјутер + модем или интернет омогућен мобилни телефон), али ће *не користите* то. У овом случају треба дати одговор “да”.

Питање би требало бити у складу са ранијим истраживањима, а то значи да не указују нарочито на уређаје мобилне телефоније, јер би неким испитаницима било тешко да размисле о томе да ли мобилни уређај омогућава интернет или не, или путем које везе и на којој локацији. Људи који користе интернет преко мобилног телефона само од куће имају приступ кућама по жељи уколико су се претплатили на интернетску стопу или могли да користе Wi-Fi приступ који је повезан са DSL или другим рутером у домаћинском или јавном Wi-Fi -у ако је то случај могуће на локацији домаћинства. Од 2011. године додају се ријечи “било којим уређајем” када је потребно и требају служити као довољно објашњење.

A2: Које врсте интернет везе користите код куће?

[**Обим:** сва домаћинства која имају приступ интернету код куће, односно A1 = Да]

[**Тип:** дозвољено је више одговора, тј *Означите све што се примјењује се*]

Испитаници треба да наведу које врсте веза заправо користе. На основу наведених врста веза може се извршити груписање у широкопојасни приступ. Питање не испитује брзину преноса података у bit / s, нити тип уређаја који се користи за приступ интернету. “Не” одговори на а) или б) могу се користити за груписање у неширокопојасне интернет везе.

У даљем тексту је дато објашњење најчешће коришћених технологија, поједностављених од 2014. године тако што су навели двије широкопојасне везе (фиксне и мобилне), као и два опциона, опција на другом, уско повезаним везама (фиксним и мобилним) да би олакшали одговоре. Ако NSI сматра да је прикладније користити називе марке или имена компанија него користити референце на технологије (ADSL, кабел, итд.), То је такође могућност (наравно под условом да се брендови могу рекодирати на различите технологије засноване на односима један-на-један).

а) Фиксне широкопојасне везе, нпр. DSL, ADSL, VDSL, кабловска, оптичка влакна, сателит, јавне Wi-Fi везе

Примјери додати у тексту опције а) могу се објаснити на сљедећи начин:
DSL (нпр. ADSL, SHDSL, VDSL)

DSL (дигитална претплатничка линија) означава технологију која преноси податке при великим брзинама (тј. теоретски више од 144 kbit / s у поређењу са ускопојасним типовима веза, али данас нормално најмање око 0,5 Mbit / s) преко постојеће бакарне мреже. DSL технологија је врста интернет везе која је знатно бржа од dial-up приступа и стога означена као широкопојасна.

Важне DSL технологије укључују:

ADSL: Овај израз се користи за DSL гдје је већи пропусни опсег додијељен за преузимање него upload (Asymmetric DSL).

SHDSL: Једноструки пар брзих DSL покрива симетрични брзи DSL.

VDSL: Веома високи битни DSL, са брзинама до 53 Mbps, у поређењу са око 8 до 10 Mb / s за ADSL.

Жичани фиксни (кабловски, влакно, Ethernet, PLC, итд.)

Жичане фиксне везе могу или не морају имати рутер за Wi-Fi приступ у домаћинству, тј. За бежично усмјеравање сигнала до корисничког уређаја на краткој удаљености. Оне су класификоване као жичане фиксне.

Ове технологије укључују:

Кабловски модем: Ова технологија омогућава брзи приступ интернету преко мреже кабловске телевизије или комуналних ваздушних система. Као и DSL технологије, подаци се преносе преко постојеће бакарне мреже.

LAN (локална мрежа): Брзе интернет везе преко стамбених мрежа (везе које су заједничке за неколико домаћинстава, нпр. становници на колеџу).

Оптички кабл: Технологија која није заснована на бакарној жици. Технологија користи ласере или диоде које емитују светлост и могу пружити неограничени потенцијал пропусног опсега.

Ethernet: Може се примијенити на кућне мреже или стамбене мреже, нпр. Становнике на колеџу, а односе се на жичану LAN технологију, али је уопштено типичније за пословне типове интернетских веза с широкопојасним приступом. Када је *Ethernet* приступ интернету могућ, може се заснивати на фибер оптичком или бакарном твистед пару; стандардне брзине Ethernet преноса података могу бити до 10 Gbit / s.

PLC: значи комуникација на далеководу. Широкопојасност преко обичних електричних водова уопште може да варира од 256 Kbit / s до 2.7 Mbit / s.

Фиксни бежични (сателитски, јавни Wi-Fi)

Сателитске технологије: Пружа бежични приступ и углавном се користи у удаљеним подручјима која нису доступна путем кабловских или DSL мрежа.

Сателитски приступ интернету обично захтијева инсталирање сателитске антене / модема и мјесечне претплате. Ово питање се посебно односи на кућни интернет.

Двосмјерне сателитске интернет услуге високе брзине за приступ интернету су могуће и пласирају се на тржиште. Двосмјерно значи да се функције пријема и преноса врше преко сателита. Нема потребе за телефонском линијом.

Фиксне бежичне технологије (FWA): Технологије у овој групи су све бежичне технологије које омогућавају приступ између фиксних тачака (провајдера у домаћинство, а не унутар домаћинства). Примјери су Wi-Fi или WiMAX. Јавни Wi-Fi или WiMAX могу бити доступни свима у одређеном подручју. У згради се различита домаћинства могла повезати на Wi-Fi. WiMAX повезивање обезбјеђује фиксни бежични приступ сличан функцији Wi-Fi, али у много већем опсегу (до око 50 км).

Wi-Fi приступ повезан са DSL рутером у домаћинству се не рачуна. Ово треба укључити у тачку а) на DSL. Кабл са рутером за Wi-Fi приступ се односи на ставку б).

Да бисмо то истакли, 2010. године ријеч "јавност" је додата пре Wi-Fi или WiMAX. Међутим, WiMAX није веома распрострањен (ако не постоји на националном нивоу, опција се може изоставити у националним упитницима). За анкету из 2012. године остале су само ријечи јавни Wi-Fi. Од 2020. године формулација је скраћена на "Wi-Fi" да би се узело у обзир да би везом могли управљати и јавни и приватни оператори.

Јавни Wi-Fi приступ може бити бесплатан, али понекад не. Обезбјеђивање од стране општина може бити у домету домаћинстава и представља главни примјер за тачку ц) (умјесто хотспота у хотелима, кафићима итд.).

б) Мобилне широкопојасне везе (путем мобилне мреже, најмање 3G, нпр. UMTS, коришћењем (SIM) картице или USB кључа, мобилног телефона или паметног телефона као модема).

Примјери додати у тексту опције а) могу се објаснити на сљедећи начин:

Само везе са мобилним мрежама треће генерације (3G) или вишим (3+), као на примјер UMTS радио технолошком мрежом или више, класификујуће се за широкопојасни приступ. UMTS (*Universal Mobile Telephone System*) омогућава приступ интернету много већу брзину у поређењу са 2 или 2,5 генерацијске мреже као што је GPRS. Сваки приступ 3G + мрежама као што је HSDPA (*High Speed Download Packet Access*) или 4G треба укључити.

Уобичајени уређаји који се користе за 3G, 3G + мобилну везу су мобилни телефони или паметни телефони, преносни рачунари или слични преносиви уређаји.

UMTS: Односи се на 3G (мобилне технологије треће генерације) и мобилни телефон или **паметни телефон** преко широкопојасне мреже. UMTS широкопојасну повезаност се такође може добити путем преносних рачунара са 3G модемом.

Појам **GPRS** (*General Packet Radio Systems*) представљају другу генерацију мобилних технологија (иако се GPRS понекад назива 2,5 генерације).

Мобилна технологија је бежична технологија. Међутим, то не треба мијешати или мијешати са фиксном бежичном технологијом или фиксираним жицама, као што је горе описано. Као што је већ речено, могућности које DSL или каблови имају Wi-Fi рутерима неће класификовати за бежични приступ. Да бисте добили више јасноће, ријеч "бежични" видљива у ранијим истраживањима је прескочена.

LTE(дугорочна еволуција): Повезано са 4G (мобилне технологије четврте генерације). Овај стандард уведен је 2009. године са брзином преноса од око 100 Mbit / s и капацитетом преноса од 50 Mbit / s, што омогућава много већу брзину за коришћење интернета од UMTS-а. LTE има могућност управљања брзим мобилним уређајима и подржава *multi-cast* и *broadcast streamove*.

Мобилна мрежа (барем 3G, нпр. UMTS) користећи мобилни телефон или паметни телефон

3G мобилни телефони или паметни телефони омогућавају коришћење веб-прегледача, е-поште или сличних интернет апликација преко 3G мрежа, нпр. UMTS.

Мобилна мрежа (најмање 3G, нпр. UMTS) преко (SIM) картице или USB кључа

Лаптопи или други преносиви рачунари (нпр. *Netbook*) се обично могу користити са USB кључем ("surf stick", dongle) или уграђеном SIM картицом за приступ 3G мрежама.

Опције на мобилним везама не би требале бити означене ако се не користе код куће. Може се очекивати да људи са мобилним телефоном или паметним телефонима који су претплаћени на интернетску фиксну станицу повремено користе кућну везу за провјеру вијести, иако главна намјера се обично користи од куће. Људи који користе такве телефоне једино ван куће и ако пронађу

бесплатни Wi-Fi треба одговорити “не” на б или д. Ако је јавни Wi-Fi могућ на локацији домаћинства, опција на фиксном бежичном уређају би требала бити означена ако се заправо користи.

*Ако се телефон користи за **Wi-Fi** везу са **DSL** рутером код куће, примјењује се опција а). Мобилне везе се такође могу користити путем 3G модема (USB кључ или картица) који су повезани са радном површином, али се очекује да се користи маргинално; ако се користи опција д) требала би се примијенити.*

Модул Б: Коришћење интернета

Статистичка јединица: појединци

Овај модул пита о сопственој употреби интернета на било којој локацији (кући, на послу или на другим мјестима). Требало би размотрити било који уређај за омогућавање приступа интернету. Примјери су десктоп, лаптоп, нетбук или таблет рачунари, као и паметни телефони, конзоле за игре и читачи е-књига, СМАРТ ТВ, уређаји који се могу носити као што су паметни сатови итд.

Б1: Када сте посљедњи пут користили интернет?

[Обим: сви појединци]

[Тип: потребан је један одговор, тј. Означите само једну; филтер питање]

Ово питање покрива сваку употребу интернета - било код куће, на послу или било гдје другдје, било у приватне или професионалне сврхе.

Временски разлози су самообјашњени: *У посљедња 3 мјесеца; Између 3 мјесеца и годину дана; Прије више од годину дана; Никада га нисам користио.* Питање одговара временским серијама.

Ради боље јасности, објашњење "путем било којег уређаја радне површине, преносне или ручне, укључујући мобилне или паметне телефоне" додато је у заграде на овом и другим интернетским питањима у прошлости; у скоријим упитницима, модул (и) почиње са текстуалним пољем који објашњава ова питања.

Б2: Колико сте у просјеку користили интернет у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: потребан је један одговор, тј. Означите само једну; филтер питање]

Одговарајуће категорије на ово питање могу бити мало двосмислене. Испитаници би требали бити представљени са све три опције и бирају који од њих најбоље описује њихово понашање.

(а) Сваког дана или скоро сваког дана

Ако се ово тражи, ово треба да се односи на више од 4 дана сваке недјеље. Лица која свакодневно користе током рада на интернету, а која током викенда не користе код куће, морају означити ову опцију.

(б) Најмање једном недјељно (али не сваки дан)

Ако се ово тражи, ово треба да се односи између 1 и 4 дана сваке седмице

(ц) Мање од једном недјељно

Б2.1: Да ли сте користили интернет неколико пута током дана?

[Обим: лица која су користила интернет сваког дана или готово сваког дана у посљедња 3 мјесеца, 1 опција у Б2]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј. Означите само једну; бинарни (Да не)]

Б3: На којем сте од сљедећих уређаја користили интернет у посљедња 3 мјесеца?

Обим: појединци који су користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. (1 опција у Б1)]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

Питање се односи на употребу уређаја за приступ интернету. Прави разлику између различитих врста рачунара (стони рачунари, лаптопи и таблети) и друге опреме с уграђеним рачунарским могућностима (мобилни телефони, паметни телефони, укључујући ПДА телефоне, други мобилни уређаји, други уређаји попут паметног ТВ-а). Опције у овом питању су исцрпне јер се друга употреба

интернета може извршити путем додатних, а не споменутих уређаја (као што је на примјер *Apple TV*): Рачунар треба дефинисати као вишенамјенска машина, лични рачунар, напајан једним од главних оперативни системи, тј. *Macintosh (Apple)*, *Linux* или *Microsoft (Windows, XP или NT, Vista)*. Сљедећи уређаји се захтијевају одвојено.

- а) Стони рачунар
- б) Лаптоп
- ц) Таблет

Таблет је мобилни рачунар с екраном осјетљивим на додир, склопом и батеријом у једном уређају.

- д) Мобилни телефон или паметни телефон

Паметни телефон је мобилни телефон који нуди напредније рачунарске могућности и повезивост од савременог основног телефона са одликама.

- е) Остали уређаји (нпр. паметни ТВ, паметни звучници, играћа конзола, читач е-књига, паметни сат)

Ова се ставка односи на све остале уређаје који омогућују интернет (стационарни и мобилни).

Читач е-књига је електронски преносни уређај који може преузимати и приказивати текст попут дигиталних књига или новина.

Б4: За коју од сљедећих активности сте користили интернет (укључујући путем апликација) у посљедња 3 мјесеца у приватне сврхе?

[Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

Овај сет одговора односи се само на личну или приватну употребу (тј. НЕ у сврхе рада), али приступ је могао бити од било ког мјеста - укључујући мјесто рада или образовне установе.

Било који уређај који омогућава интернет (укључујући паметни ТВ, *Apple TV* итд.) Укључен је у опсег. Укључене су и апликације.

Питање је модификовано за 2015. годину према Оквиру за мјерење дигиталне Европе 2011-2015. Мониторинг оквира дигиталне економије и друштва 2016-2021. слиједи исту структуру. Оквир, који пружа главно образложење за ЕУ истраживања о употреби ИКТ-а, укључује низ двогодишњих индикатора употребе. Неки двогодишњи индикатори споменути у оквиру, мјере се годишње због високог интереса (нпр. интернетско банкарство). За 2021. годину за питање Б4 изабрани су сљедећи. *Комуникација*

- а) Слање / пријем е-поште**

Укључује употребу е-поште за слање порука пријатељима или за добијање информација о роби / услугама.

- б) Упућивање позива (укључујући видео позиве) путем интернета, на примјер путем *Skypea, Messengera, WhatsAppa, Facetimea, Vibera, Snapchata***

Ова се ставка односи на активност која се састоји од програма који се користи за упућивање аудио позива уживо путем интернета (нпр. *Skype*). Укључује и случајеве када се аудио позив комбинује с видео записом уживо када лице може видјети друго лице с којим разговара (нпр. *Facetime*), другим ријечима - видео позив. Израз видео позиви одражавају тренутније трендове у аудио и визуелној комуникацији уживо између лица. То се једноставно односи на веб- камеру као на додатно средство за повезивање путем интернета (IP мреже). Користе се веб- камере, уобичајене мале дигиталне камере. Функције се могу учинити доступним у програмима за интернетске позиве / телефонирање (као што је *Skype*).

Општа питања: Телефонирање путем интернета релативно је јефтина метода комуникације. *Voice-over-Internet Protocol (IP) (VoIP)* нуде специјализована предузећа, али и добављачи интернет услуга (ако их питају, испитаници често неће знати да ли се користи VoIP). *Peer-to-peer* телефонија постала је важна. Корисник мора инсталирати мали програм или апликацију (нпр. *Skype, WhatsApp, Messenger,*

Snapchat) за бесплатне позиве путем интернета било коме другом ко такође има ову апликацију / софтвер. Обично се могу позивати и уобичајене фиксне или мобилне линије путем претплатног кредита.

Стога употреба фиксног телефона који ради путем интернета није обухваћена овим опсегом. Само VoIP позиви путем интернетских апликација које пружају нетрадиционални телеком оператери који не укључују додјељивање ННП-а (националног плана нумерације) дотичне државе спадају у опсег овог питања (нпр. *Skype, WhatsApp, Facetime, Messenger, Snapchat*).

Изрази „*Skype*“, „*Facetime*“ у формулацији опције одговора замишљени су као примјери јер су широко познати. НСИ би могли додати у националне упитнике било коју другу апликацију која се тренутно користи на националном нивоу.

Видеопозиви путем *WhatsApp, Messenger, Viber, Houseparty* и сличних апликација укључени су у опсег. Овдје треба размотрити и употребу апликација као што су *Webex* или *Zoom*, ако се користе у приватне сврхе.

ц) Учествовање у друштвеним мрежама (стварање корисничког профила, објављивање порука или других доприноса на *Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat* итд.)

Социјално умрежавање се може разликовати од других активности комуникације и садржаја по аспекту стварања профила на одређеним веб-страницама. Осим глобалних платформи као што су *Facebook* или *MySpace*, има много других који се фокусирају на одређене субјекте или постојеће заједнице ван мреже.

Појмови *Facebook, Twitter, Instagram* или *Snapchat* у тексту опције одговора су намијењени као примјери из разлога јер су познати. У националним упитницима може се додати и друга мрежа која се често користи на националном нивоу.

Бити члан мреже са одабраним другим члановима који дијеле интересе и активности је битна карактеристика друштвене мреже. Онлајн друштвене мреже су веб-сајтови на којима чланови могу сачувати информације о себи, обично у облику профила и остваривати контакт са другим члановима, чиме стварају мрежу личних веза. Поред тога, садржај који креира корисник може да учитава било кога, као што су текстови, фотографије, музичке датотеке и видео снимци, који често дјелују као центар за интеракцију унутар мреже (нпр. *YouTube, MySpace*). Социјално умрежавање може бити анонимно или са стварним личним подацима. Наведене информације често укључују фотографије и биографије. Мрежа веза чланова обично се приказује као интегрални дио њихове презентације.

На сајтовима за социјално умрежавање стога спадају алати за постављање личних података у профил, учитавање садржаја креираног од стране корисника, омогућавање персонализоване интеракције и комуникација с другима постављањем порука и дефинисање друштвених односа одређивањем ко има приступ подацима, који могу комуницирати с ким и како.

Постоје многе друштвене мреже које одговарају различитим потребама. Примјери су (извор: http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/facts/index_en.htm):

друштвене мреже: *MySpace, Facebook, Snapchat, Skyrock, Bebo, Netlog, Hyves, StudiVZ.de, Piczo, Zap.lu, MSN, Giovani.it, Arto.dk, Yahoo, One.It, Grono, Tuenti, Aha.bg, Instagram, Google+*.

Платформе засноване на садржају, гдје корисници могу гледати или отпремати садржај као што су видео записи или слике: *YouTube, Dailymotion, Flickr Mikro-blogging* мреже: *Twitter*

Виртуелна окружења: *Second Life, Habbo Hotel*

д) Коришћење тренутних порука, односно размјена порука, на примјер, путем *Skypea, Messengera, WhatsApp-a, Vibera, Snapchata*

Ова опција одговора комплементарна је опцији одговора б) да би се добила боља слика о врхунским комуникационим услугама. Опција се односи на писање порука путем апликација као што су *Skype, Messenger, WhatsApp, Viber, Snapchat*. Комуникација путем СМС-а није укључена у опсег ове опције одговора.

Остале услуге тренутних порука које спадају у подручје овог питања укључују, на примјер: *Discord, eBuddy XMS, iMessage, Kik Messenger, Line, Telegram, WeChat*.

Диктирање тренутних порука путем препознавања гласа такође је у оквиру ове опције одговора.

Пристап информацијама

е) Читање интернет портала / новина / часописа

Ово би требало укључивати све врсте интернет новина и часописа, било бесплатно или која се плаћају

ф) Тражење информација везаних за здравље (нпр. повреда, болести, исхрана, побољшање здравља итд.)

Ова опција се односи на коришћење интернета за активности повезане са здрављем. Обим је ограничен на приватне сврхе. Професионална употреба не треба узети у обзир. "Приватно", међутим, не би требало да буде ограничено на властиту личну употребу, али може укључити и коришћење интернета за активности везане за здравље у име других чланова породице или пријатеља. Требало би укључити и тражење информација везаних за здравље за кућне љубимце.

Опција укључује опште претраге путем претраживача (*Google, Yahoo!*) користећи кључне ријечи у једној од наведених области. Ова опција укључује и више специфичних претрага на специјализованим веб- локацијама као што су Министарство здравља, невладини органи или интересне групе. Потребно је укључити и тражење здравствених информација на веб- локацијама болница.

г) Проналажење информација о роби или услугама

Опција се односи на тражење информација о било којој роби, на примјер, филмовима, музици, видео играма, књигама, материјалу за е-учење, одјећи, рачунарском софтверу или услугама електроничке опреме, на примјер банкарским, финансијским или здравственим услугама.

Не би требало укључивати трансакције, нпр. куповина било које робе или услуге (на мрежи или ван ње), иако се обично тражи информација о роби или услузи прије него што се стварна куповина.

Грађанско и политичко учешће

х) Изражавање мишљења о грађанским или политичким питањима на веб- локацијама или у друштвеним мрежама (нпр. Facebook, Twitter, Instagram, YouTube)

Ова опција одговора истражује је ли испитаник износио своје мишљење о грађанским или политичким питањима на веб- локацијама или у друштвеним мрежама. Писање коментара на форумима за дискусију или чланака на веб- локацијама с вијестима укључено је у опсег ове опције одговора.

и) Учешће у мрежним консултацијама или гласању за дефинисање грађанских или политичких питања (нпр. урбано планирање, потписивање петиције)

Ова се опција односи на активно учешће у одлучивању о грађанским или политичким питањима. У поређењу са х), опција и) може садржавати и друге начине осим комуникације на веб- локацији или у друштвеним мрежама. Овдје споменуте акције су једнократне акције са заданим временским оквиром за повратне информације и односе се на систематско прикупљање мишљења.

У складу с тим, тачка и) састоји се од формалних поступака за постизање консензуса и може довести до одлука

Професионални живот

ј) Тражење посла или слање молбе за посао

Ова опција односи се на тражење одређених веб- страница за „тражење посла“ или за слање пријаве за посао. Слање захтјева за посао требало би бити укључено у ову категорију само ако је послано онлајн.

Консултације о пријавама за посао које користе е-пошту требају бити изузете.

Остале онлајн услуге

к) Продаја робе или услуга путем веб- странице или апликације (нпр. *eBay*, *Facebook* тржиште, *shrock*, *OLX.BA*, е-купи.ба, корпа.ба,...)

Године 2020. предложена је нова формулације ове ставке да би се узеле у обзир не само аукције, већ и друга интернет тржишта, попут *Facebook* тржишта.

Продаја робе или услуга онлајн, нпр. Путем *eBay* веб-сајта, не захтијева *електронску* трансакцију плаћања, односно трансакција или "договор" се врши онлајн, али се плаћање и / или испорука могу одвијати ван линије (плаћање по пријему робе).

Постављање реклама на веб-страници да, на примјер, продају половног бицикла или карту за неки догађај, не би требали бити укључени овдје пошто се трансакција уопште не закључује онлајн на аутоматском начину (већ преко телефонског позив или неформалном електронском поштом).

л) Интернет банкарство (укључујући и мобилно банкарство)

Ова опција укључује електронске трансакције са банком за плаћање, трансфере новца, итд. или за тражење информација о стању рачуна. Текст упитника ЕУ ове опције одговора промијењен је 2021. године, да би се нагласио податак да је мобилно банкарство укључено у опсег. Међутим, опсег питања као такав остаје исти у односу на претходне године.

Коришћење мобилних банака (дигиталне или интернет банке) попут *Revolut-a*, *N26* итд. такође је укључено у опсег ове ставке. Електронске трансакције за друге врсте финансијских услуга нису обухваћене овом категоријом. Једноставно претраживање информација на нпр. дионице или финансијске услуге наравно укључене су у тачку д) Проналажење информација о роби и услугама.

Б5 Које сте активности учења предузимали путем интернета у сврхе образовња, професионалне или приватне сврхе у посљедња 3 мјесеца?

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца (1 опција у Б1)]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј *Означите све оно што се примјењује*]

Циљ овог питања је мјерење коришћења интернета за учење у контексту усавршавања или рада, али и приватних сврха. У прошлим је истраживањима постављено питање о извођењу интернетских курсева у контексту питања о интернет активностима у приватне сврхе. То је питање интегрисано у ново питање.

а) Похађање онлајн курса

Ова опција односи се на појединца који похађа курс који се у цијелости или дјеломично нуди путем интернета. Курс у овом контексту треба схватити као планирани низ активности учења у одређеном предмету или теми. Курс често доводи до квалификације или потврде о похађању наставе. Курс могу понудити образовне институције, институције неформалног образовања и обуке, послодавци, комерцијалне институције, привредне коморе, некомерцијалне институције (нпр. библиотека), синдикати, итд. Курсеви на мрежи често су дио образовања на даљину, што значи да се нуде на удаљености од локације организација за образовање и обуку. Масивни отворени мрежни курсеви (МООС) које нуде отворени универзитети су добар примјер. Интеракција с наставницима, тренерима и материјалима за учење одвија се путем интернета. Коришћење софтвера за е-учење може играти улогу. Ова опција се примјењује и ако се курс само дјеломично изводи путем интернета. Питање се односи на било који предмет који се обрађује у образовању или обуци или у приватне сврхе. И на крају укључује хобије или лични развој (нпр. језици, историја, кување). Интернет курсеви обично захтијевају регистрацију.

Структурисани курсеви о апликацијама као што је *Duolingo* такође би се могли узети у обзир у оквиру ове опције одговора, посебно ако воде до испита или сертификата.

б) Коришћење онлајн материјала за учење, осим комплетног онлајн курса (нпр. аудио-визуелних материјала, софтвера за учење на мрежи, електронских уџбеника)

Ова се опција се односи на употребу образовног материјала о било којој теми или теми која је доступна путем интернета или у дигиталном формату у образовне, професионалне или приватне сврхе. Уобичајени материјал за учење на мрежи доступан је путем бесплатних апликација за учење (нпр. *Duolingo*), веб- локација за учење (нпр. *Khan Academy*, овдје погледајте листу националних пружаоца или платформи материјала за учење), али то може бити и било која организација за обуку или јавни орган (нпр. библиотека) бесплатно или као платна услуга.

Као додатни извор треба укључити материјал за учење на мрежи и ресурсе који се користе у вези са личним / офлајн курсевима. Главни примјери таквих додани су изравно у текст (нпр. Аудио-визуелни материјали, електронски уџбеници). Слично томе, ако појединац користи допунски мрежни материјал (нпр. уџбенике или радне листове) на одређеном образовном веб-мјесту када је опсег учења класификован у опцији б).

Коришћење материјала за учење путем интернета као активности која се спроводи путем интернета искључује преузимање таквог материјала (плаћеног или за бесплатну употребу) за накнадну употребу ван мреже.

Примјере материјала за учење на мрежи можете пронаћи на сљедећим везама:

<https://www.cned.fr/scolaire>

<https://intef.es/recursos-educativos/>

<https://epodreczniki.pl/>

<https://aoe.fi/#/etusivu>

<http://www.indire.it/progetti/attivi/>

<https://www.scoilnet.ie/>

<https://bildungserver.berlin-brandenburg.de/>

Модул Ц: Употреба е-управе

Статистичка јединица: појединци

Овај модул поставља питања о контактима преко интернета (преко веб-локација или апликација) са јавним органима или јавним службама. Контакти преко ручно откуцаних мејлова треба искључити. Контакт или интеракција са јавним органима или јавним службама укључује коришћење веб-страница или апликација да би искористили права грађана или испуњавали обавезе у сљедећим сферама:

- Фискална питања (нпр. Пореска декларација);
- Обавјештење о кретању;
- Пензије, социјална давања (нпр. Дечији додатак, накнада за незапосленост);
- Званична документа, личне карте или сертификати (нпр. Лична карта, пасош, извод из матичне књиге рођених);
- Јавне едукативне услуге (јавне библиотеке, информације о упису и упису у дневне центре, вртиће, школе или универзитете);
- Услуге јавног здравства (нпр. Услуге јавних болница или интеракције са приватним или полу-приватним оператером који нуде здравствене услуге у случајевима када су такве услуге уговорене са приватним или полу приватним оператерима од стране државе).

Ц1: Да ли сте контактирали или ступили у контакт са државним органима или јавним службама преко интернета у приватне сврхе у посљедњих 12 мјесеци за сљедеће активности?

[Обим: лица која су користила интернет у посљедњих 12 мјесеци (1 и 2 опције у Б1)]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј Означите све што се примјењује]

Дефиниција јавних власти или јавних служби коришћених у истраживању

Контакт или интеракција са државним органима или јавним службама преко интернета се обично врши преко веб-локација или апликација које пружају ти субјекти. Контакт или интеракција треба бити директна, тј. Испитаник треба да се директно обрати јавним органима или службама, а не преко другог лица. Текст који се користи у претходним упитницима промијењен је у "контакт или интеракцију" и "јавни органи и јавне службе". Ограничење питања само на јавне органе је било сувише уско. С друге стране, све јавне службе не би требало обратити пажњу. Ово је такође у складу са ранијим описима у приручнику и сада је више изражено у тексту.

Ријеч "контакт" додато је због проблема са преводом за ријеч "интеракцију" у неким земљама.

Контакт или интеракција са државним органима или јавним службама у оквиру модула е-управе је директно објашњена у првом питању модула и дефинисана је како слиједи:

Контакт или интеракција са "веб-сајтовима који се односе на обавезе грађана (нпр. Пореска декларација, обавјештење о кретању), права (нпр. Социјална давања), службена документа (нпр. Лична карта, извод из матичне књиге рођених), јавне образовне услуге (јавне библиотеке, информације о упису у јавност школе или универзитет), јавне здравствене службе (укључује услуге јавних болница), "искључује ручно откуцане е-поруке.

Јавне услуге поштанског и јавног превоза, комуналне услуге (нпр. Електрична енергија), јавне вијести и прогнозе временских прогноза су искључени. Референтни период је "у посљедњих 12 мјесеци" да разматрају неправилну природу интеракција са јавним органима / службама.

Упис у високошколско образовање родитељи могу да раде и за своју дјецу. Због тога не треба само посматрати ученике/студенте.

Што се тиче свих питања везаних за интернет, интернет активности, укључујући и е-владу, могу се обављати на било ком уређају који омогућава такве активности, тј. "Путем било ког уређаја, десктопа, преносног или ручног уређаја, укључујући мобилне или паметне телефоне" и свуда (код куће, на послу или од било чега другог).

Контакт или интеракција са државним органима или јавним службама

Три тачке а), б) и в) користе концептуални оквир за ниво интеракције између предузећа или грађана и јавних власти, које користи DG CONNECT. Оквир четири нивоа интеракције развијен је да би се измјерио ниво софистицираности које нуди веб-сајтови који снабдијевају основне јавне услуге. На тај начин се могу разликовати веб-странице које само пружају информације о јавној служби (1. ниво) са веб-локација које омогућавају преузимање образаца (други ниво) или да доставе информације у онлајн форми (трећи ниво) до веб-страница које омогућавају потпуно третирање јавни сервис или административна обавеза без потребе за папирологијом (четврти ниво софистицираности). У истраживању употребе ИКТ-а мјери се ниво софистицираности интеракције с јавним властима или јавним службама.

Очекује се или логично да одређени веб-сајт или апликација која достигне одређени ниво софистицираности укључује и све ниже нивое, на примјер, веб-страница која нуди могућност *downloada* обрасца сигурно би требала пружати информације о одређеној јавној служби на коју се односи облик. Концепт четири нивоа софистицираности усвојен је за мјерење 3 нивоа за грађане. Међутим, тумачење резултата ће се мало разликовати од интерпретације учињене за софистицираност јавних веб-страница или апликација. На нивоу коришћења, природно је претпоставити да ће корисник (предузеће или грађанин), пре него што сазна за који образац да преузме (други ниво), добити информације о услугама које пружају јавни органи или услуге које је заинтересован (први ниво), али ће то учинити само једном или два пута, а не сваки пут када преузме формулар. Стога, приликом мјерења употребе сваке године савршено је могуће да постоје корисници који су преузели обрасце добијањем информација у оним случајевима у којима је корисник већ имао све потребне информације (иако није врло вјероватно, јер корисници могу стално тражити за информације о неколико различитих питања). У том смислу, могуће је да испитаници одговоре *Да* на ставку б без одговора *Да* то а (или *Да* то ц без одговора *Да* то а и / или б).

а) Добијање информација са веб-локација или апликација

Израз "Добијање информација са веб-локација" промијењен је у "Добијање информација са веб-локација или апликација" од 2017. године.

Ова опција подразумеива тражење да се добије било коју врсту информација од јавних ауторитета или јавних услуга (сервиса) преко њихових веб-страница или апликација. Веб-сајтови јавних власти укључују локални, ентитетске и државне институције која нуди информације или услуге. Било би корисно пружити списак локалних / централних владиних веб-страница у формату разгледнице да би се олакшало испитаници да се присјете веб-страница јавних ауторитета које су користили.

Претраживање било које врсте информација са веб-страница јавних ауторитета може представљати нека преклапања са претходним опцијама у упитнику (тражи онлајн понуде за посао на веб-локацији за одржавање радне снаге, тражи информације о јавној здравственој организацији итд.), Такође погледајте приручник за истраживање из 2006. године. Пошто се надлежност владе или "јавних власти" снажно разликује од једне земље до друге, концепт је био што је могуће шири: јавне службе и администрација. Док се "администрација" односи на обавезу и права као грађанина (такозвана бирократија), јавне службе могу се односити на неадминистративне задатке или надлежности државних органа, нпр. Нуђење онлајн каталога јавних библиотека.

Даваоци услуга могу бити на националном или регионалном нивоу, али и на нивоу градова или општина. Пружаоци услуга могу такође бити полу-владине или приватна лица док год је пружена услуга уговорена од стране државе (тј. У неким државама чланицама јавне здравствене службе или услуге образовања / школовања могу бити понуђене у име државе приватним или полу- приватна предузећа, односно држава их снабдијева овим услугама). Ови случајеви би такође требали бити обухваћени предметом питања.

б) Преузимање / штампање званичних образаца

Израз "Преузимање званичних образаца" промијењен је на "Преузимање / штампање званичних образаца" од 2017. године.

То укључује преузимање званичних обрасца са веб-страница јавних служби и услуга за било коју сврху коришћења (нпр. За информације или за тражење услуге). Преузете датотеке могу бити у форматима као што су PDF или *Microsoft Word*.

ц) Достављање попуњених формулара на мрежи

Израз "слање попуњених образаца" коришћен у претходним упитницима, промијењен је у "подношење попуњених образаца" у периоду 2013-2016. Тај текст је промијењен на "подношење попуњених формулара онлајн" од 2017. године.

Ово укључује само попуњене форме које се шаљу путем интернета (само на веб-локације или апликације јавних власти и јавних служби). Обрасци који су преузели, штампали, попунили и послали по пошти не би требали бити укључени у ову категорију (пошта је такође искључена као што је објашњено горе). У зависности од врсте веб-апликације, испитаници могу имати различите могућности као што је дугме "upload фајлова (+ пошаљи)", "пошаљи" или "пошаљи" детаље унете директно у веб-обрасце.

Као што се види из прошлих резултата истраживања, пракса преношења веб-образаца са детаљима попуњеним директно и без претходног скидања у многим земљама повећава се.

Преузимање, слање или слање допуњених образаца може укључивати потребу за "пријављивањем" на веб-страници или апликацији и пружити личне податке. Може укључити и случајеве у којима је попуњен образац са информацијама које се могу измијенити или промијенити ако је потребно и потврдити или послати електронским путем.

Могли би бити софтвер који нуде треће стране које су овластили или признали државни органи и који се могу користити за преношење образаца путем интернета јавним органима.

Изјава о порезу на добит која треба да поднесе појединац је примјер, али: Ако је појединац дао налог друштву или служби и услуга послала образац пореске декларације, то не би требало рачунати. Ако је декларација послата на пар, а друго лице (муж, жена или партнер) је послало ову изјаву, то такође не би требало рачунати.

Други примјери су: попуњавање веб-образаца за обавјештавање о новој адреси, тражење школског сертификата, резервисање књиге у јавној библиотеци, пружање тражених информација (нпр. Из националних статистичких канцеларија).

Ц2: Који су разлози што нисте слали попуњене обрасце јавној администрацији путем интернета, у приватне сврхе, у посљедњих 12 мјесеци?

[Обим: лица која су користила интернет у посљедњих 12 мјесеци (1 и 2 опција у Б1) и појединце који су одговорили "не" на опцију ц у Ц1)]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј Означите све што се примјењује се]

Питање омогућава филтерисање испитаника који су имали или немају потребу да предају обрасце - / било онлајн или / или офлајн (на папиру).

Примјер: Резултати сугеришу да је 50% оних који имају потребу испунити образац то учинило најмање једном електронским путем, док је осталих 50% то учинило на папиру из различитих разлога - нпр. јер су радије то учинили на овај начин јер употреба такве е-услуге није била доступна или је била доступна, али је употреба била претешка итд.

У поређењу са 2013. годином када је питање Дб уграђено у већи специфични модул е-управе, питање је поједностављено од 2014. године, наводећи само најважније опције одговора. Треба напоменути да ово може утицати на упоредивост током времена када користи опцију "други разлог".

- а) Нисте уопште морали подносити службене обрасце
Ако је "да" на Ц2а), идите на питање Д1, ако је "НЕ", идите на б) -ф) питања Ц2
У националном упитнику може бити додата биљешка ако су познате одређене ситуације, нпр. Одрасла лица која се баве статистичким пописом и имају могућност да подносе обрасце на интернету, не би требали означити опцију а).
- б) Услуге нису биле доступне на веб-страници (нису постојале)
Или није било доступних веб-локација или апликације или је постојала веб-страница или апликација, али није понудила могућност достављања службених образаца.
- в) Недостатак вјештина или знања (нпр. Није знао како користити веб-локацију или апликацију или је било сувише компликовано за коришћење)
Ова категорија важи ако корисник није знао како да користи услугу и није покушао или покушао, али није био у могућности да обавља ову активност. Могући резултати могу открити потребе за побољшањем вјештина популације.
- г) Забринутост о заштити и сигурности личних података
Ово се односи на нпр. Бриге о давању личних података преко интернета, нпр. Имена, адресе, али и приватне финансијске информације.
- д) Недостатак електронског потписа или електронског ИД-а / потврде (потребан за коришћење услуга [национални примјери] или проблема у коришћењу електронског потписа или електронског ИД-а / потврде (опционо)

Електронски потпис (е-потпис) Наведена у овој опцији одговора, односи се на употребу електроничког потписа како је дефинисано у члану 3. ставу 10. тачки 3. ставу 11. и 3. ставку 12. Уредбе 910/2014 (уредба eIDAS).

У пракси се то односи на ситуације у којима је одређена јавна услуга корисна само ако грађанин на располагању има средства за примјену електронског потписа прихваћеног даље у националном законодавству. На примјер, подношење електронског обрасца могло би се омогућити само ако се грађанин потпише квалификованим електронским потписом (који има аутоматски правни учинак руком писаног потписа - члана 25. става 2. eIDAS-а). С друге стране, у многим земљама чланицама средства за прикупљање таквих потписа подлијежу плаћању приватном оператеру тржишта и одређеним административним формалностима, што ограничава публику потенцијалних корисника ових услуга.

Електронска идентификација (е-ID) Наведена у овој опцији одговора, односи се на употребу средстава за идентификовање физичког или правног лица како су дефинисана у члану 3. ставу 1. и 3. ставу 2. Уредбе 910/2014 (уредба eIDAS).

У пракси се односи на било коју националну шему, било јавну или приватну, која ограничава приступ одређеној функционалности или карактеристики јавне услуге подгрупни корисника. Приступ таквим услугама је стога доступан само оним корисницима који се успјешно могу овјерити електронском идентификацијом (нпр. Комерцијални дигитални сертификат који се пружа на паметној картици, корисничко име и лозинка издат од владе, итд.) Да би се испитаницима олакшало разумијевање ове могућности одговора, препоручује се позивање на националне примјере.

ђ) Неспремност плаћања путем интернета (нпр. Због страха од преваре са кредитним картицама) или немогућности плаћања на мрежи (нпр. Због недостатка приступа начинима плаћања) (опционо)
Ова опција одговора требала би се односити на случајеве када испитаник није вољан платити путем интернета (на примјер, због страха од превара на кредитним картицама) или на случајеве када испитаник није у могућности платити путем интернета због недостатка приступа било којем од потребних начина плаћања (на примјер, нема приступ врсти потребне кредитне картице или другом начину плаћања потребном за одређену трансакцију).

- е)** Друго лице је то учинило у моје име (нпр. Консултант, порески савјетник, рођак или члан породице) Разлог због којих није могао да се поднесе, на примјер, порески обрасци чак и ако је имао потребу да су то учинили, могло би бити да су то друга лица урадила умјесто испитаника. Такође треба узети у обзир да се, на примјер, родитељи могу извршити упис дјете млађе од 18 година на више од садашњег нивоа образовања или родбина може поднијети захтјеве за социјалну накнаду у име родитеља са инвалидитетом.
- ж)** Други разлог

Модул Д: Употреба е-трговине

Статистичка јединица: појединци

Сљедећа питања се односе на куповину роба и услуга путем интернета (е-трговина, е-куповина) за приватну употребу преко било ког уређаја (десктоп, преносив, таблет рачунар, укључујући мобилни телефон). Куповина се односи на наручивање робе или услуга за које је плаћање потребно, али плаћање не мора бити извршено на мрежи.

Од 2020. године предложено је неколико измјена модула на основу препорука пројекта „Израда и тестирање упитника о ИКТ“ који је водио конзорцијум од седам националних статистичких завода. Након завршног извјештаја за радни пакет 5 (WP5) „Побољшање, дизајнирање и тестирање питања о е-трговини, е-медијима и економији дијелења за истраживање ИЦТ домаћинства“, референтни период у модулу скраћено је на 3 мјесеца у свим питања која почињу од Д2.

Наруцбе путем ручног уноса е-поште, СМС-а или ММС-а треба искључити. Требало би размотрити налоге путем веб-локација или апликација.

Након препорука пројекта прије тестирања WP5, у увод у модул унесене су промјене. Иако је увод у упитнику модела ЕУ скраћен, он се може проширивати додатним информацијама на националном нивоу, ако се процијени потребним. Увод се сада односи на чињеницу да опсег модула укључује не само куповине од корпоративних субјеката, већ и од приватних лица на мрежним тржиштима (нпр. *Airbnb, Facebook Marketplace*, [национални примјери]).

Онлајн тржиште је интернет платформа на којој појединци продају, позајмљују, размјењују или дају робу, услуге или друге ресурсе.

Интернет тржишта дјелују на веб-страницама и као апликације. Карактеристике интернет тржишта варирају, па тако и њихов ниво софистицираности. Обично је потребна регистрација од појединаца који продају и од појединаца који купују. Платформе могу имати функционалности попут нпр. Трансфера плаћања или прегледа продавца и купаца.

На неким мјестима на мрежном тржишту могуће је бесплатно дати и набавити робу и услуге, што није укључено у оквир питања у овом модулу. Ово је промјена у поређењу с анкетама из година 2017-2019, када је бесплатна размјена такође била у склопу питања колаборативне економије укључених у модул Б.

Д1: Када сте посљедњи пут купили или наручили робу или услуге за приватну употребу преко интернета?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1]

[Тип: потребан је један одговор, тј Означите само једну; филтер питање]

Што се тиче свих питања везаних за интернет, интернет активности, укључујући и електронску трговину, могу се обављати за све такве активности које омогућавају уређај: десктоп рачунар, преносни или таблет рачунар, мобилни телефон или други уређаји попут паметног (смарт) ТВ-а, паметних (смарт) звучника, играће конзоле, читач књига или паметни (смарт) сат.

Куповина се мора обавити на веб-локацији или апликацији која има бар неке карактеристике и функционалности веб-шопа. Производи и услуге би требали бити приказани на веб-локацији / апликацији и клијенти би требали направити избор тамо. Корисници пружају информације о себи и пружене информације су дате тамо.

Сљедеће ставке су укључене под ово питање:

- куповине финансијских производа и услуга, попут осигурања, инвестиционих производа (нпр. Дионица);

- Потврђене резервације за смјештај и друге услуге;
- Интернет стриминг или услуге на захтјев за које је извршено плаћање;
- Онлајн учешће у лутрији и клађењу;
- Куповине обављене путем интернет аукција, као што је „eBay“;
- Куповина половне или нове робе, као и услуга од приватних лица, ако испуњава дефиницију куповине путем интернета која је дата у овом приручнику. То значи да купња мора бити обавезујућа, потребно је плаћање и купња се врши путем услуге на вебу или помоћу апликације нпр. мрежна аукција или платформа за економију сарадње односно *collaborative economy* (нпр. AirBnB).
- Куповине повезане са професијом, али које нису урађене као дио посла, нпр. претплате на књиге и часописе везане за нечију професију.

Сљедеће су искључене из опсега овог питања:

Куповине путем СМС-а или ММС-а, јер не користе интернет преко веб-прегледача или веб-апликација, већ путем мобилних телефонских мрежа. Имејл је повезан са интернетом, али га треба искључити, јер нема карактеристике веб-шопа.

- Само појединци који су наруџбу стварно послали путем интернета требају одговорити на ово питање, чак и ако је наруџба извршена у туђе име. Стога, појединци код којих су други људи наручивали не би требали бити укључени. За вријеме трансакције релевантан је датум наручивања робе или услуга, а не датум испоруке или плаћања.
- Треба изузети робу и услуге до којих је бесплатно дошло путем интернета. Таква роба је нпр. бесплатни софтвер („бесплатни програм“) и бесплатне апликације, резервације у ресторанима или било какве информације до којих се путем интернета долази бесплатно (попут преузимања пдф датотека). Софтвер који се може преузети с интернета и користити се бесплатно одређено вријеме, али након тог времена губи функционалност, треба рачунати у куповину тек када је производ коначно плаћен. Такође су изузете бесплатне верзије интернетског стриминга и услуге музике, видеозаписа, филма, игара и другог садржаја на захтјев.
- Налози који се дају као дио посла.

Д2: Коју сте врсту робе или услуга купили или наручили путем интернета у посљедњих 3 мјесеца, у приватне сврхе?

(Укључите куповину путем интернета од предузећа или приватних лица, укључујући половну робу.)

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, тј 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеци, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј Означите све што се примјењује]

Пажња: референтни период унутар модула се мијења због ефеката повратка. Укључивање питања у национални упитник (послати у папирном облику) можда ће требати додати опцију као што је “није примјењиво, нисам наручио или купио у посљедња 3 мјесеца”.

„Куповина робе“ у овом контексту значи и куповина **физичке робе**, односно све остало осим услуга или дигиталних производа који се испоручују или користе путем интернета. **Куповина од приватних лица укључена је у све опције, осим у опцијама л) љ) м) и н).**

а) Одјећа (укључујући спортску одјећу), обућа или прибор (нпр. торбе, накит) саморазумљиво.

б) Спортска опрема (осим спортске одјеће)

Одјећа би требала бити искључена, међутим, у ову категорију треба укључити и врло специфичну одјећу и обућу (нпр. ципеле за скијање).

в) Дјечје играчке или предмети за његу дјецe (нпр. пелене, боце, дјечја колица)

Ова опција укључује куповину дјечијих играчака или предмета за његу дјецe попут пелена, бочица, дјечијих колица. љекови за дјecu овдје не смије бити укључена, већ под опцијом љ) (Лијек или други

додаци прехране попут витамина). Храна за дјецу не смије овдје бити укључена, већ под опцијом м) или н), зависно о врсти наручене хране. Одјећа за дјецу не би требала бити овдје укључена, већ под опцијом а) Одјећа, обућа или додаци

г) Намјештај, кућни прибор (нпр. завјесе за тепихе) или производи за врту (нпр. алати, биљке) саморазумљиво.

д) Музика као ЦД-и, музичке плоче итд.

Овај опција обухвата музику купљену само у физичком облику. Куповина музике у дигиталном облику (као претплате на интернетску услугу или као датотеке које се преузимају) није укључена у оквир овог питања.

ђ) Филмови или серије као ДВД, Blu-ray итд.

Овај опција обухвата купљене филмове или други видео садржај само у физичком облику. Куповина филмова или серија у дигиталном облику (као претплате на интернетску услугу или као датотеке које се преузимају) није укључена у оквир овог питања.

е) Штампане књиге, часописе, новине

Ова опција обухвата куповину књига, часописа или новина само у физичком обликом (штампано на папиру). Укључене су и куповине појединачних часописа / новина и претплата часописа / новина које се редовно достављају у поштански сандучић испитаника. Куповина е-књига или интернет претплата на новине или часописе није укључена у оквир овог питања.

Претплате које укључују и папирну копију и онлајн верзију, нпр. Новине требају бити класифициране под ставком Д2 ј) и Д5 в)

ж) Рачунари, таблети, мобилни телефони или додатна опрема

Прибор за рачунаре, таблете или мобилне телефоне укључује пре свега уређаје који се могу повезати на рачунаре, таблете или мобилне телефоне (нпр. штампачи, модеми, засебни дисплеји, флеш дискови, спољни погони и тастатуре), а такође резервни дјелови, нпр. РАМ меморија за рачунаре. Такође, мања додатна опрема као што су каблови за напајање, футроле за телефон или слушалице обухваћена је овом опцијом одговора.

з) Потрошачка електроника (нпр. телевизори, стерео уређаји, камере) или кућански уређаји (нпр. машине за прање веша)

Ова ставка укључује потрошачку електронику као што су телевизори, стерео уређаји, камере, звучне траке, паметни звучници, виртуални помоћници. Укључује и куповину било које врсте кућанских апарата (нпр. машине за прање веша, апарати за кафу, усисивачи, косилице итд.)

и) Лијекови или додаци прехране, попут витамина (није укључена интернет обнова рецепата)

Ова опција обухвата лијекове и додатке прехране, као што су витамини, протеини и остали додаци прехране. Интернет обнова рецепата није укључена. Е-цигарете се овдје не требају класификовати.

ј) Достава из ресторана, ланаца брзе хране, угоститељских услуга

Укључује јела (нпр. пицу, суши) наручена путем интернета из ресторана и доставља се купцу или их купац покупи из ресторана као одвоз. Укључује наручивање директно из ресторана и наручивање из ресторана путем услуге која преноси наруџбу и плаћање те испоручује оброк купцу (нпр. *Uber Eats*, *корпа.ба*, *цегер.ба*, *донеси.ба*, *тањир.ба*). Ове услуге достављају оброке из неколико ресторана.

к) Храна или пиће из продавнице или достава готових јела

Ова опција одговора укључује куповина хране и пића направљена путем интернета како из интернетских тако и од офлајн трговина. Оно што значајно разликује ову опцију одговора од претходне јест чињеница да се купљени производи састоје углавном од примарних (или дјеломично третираних) састојака, а не готових оброка.

Производи наручени на такав начин могу се испоручити директно купцу или повратити на било којем другом мјесту (на примјер, у продаваоницу, као сервис за вожњу итд.). Обухваћене су и интернет куповине с посредничких платформи које нуде производе различитих добављача хране или пића. Као и испоруке добављача. То су онлајн платформе које клијенту испоручују унапријед или дјеломично припремљене састојке и рецепте за припрему јела (нпр. *HelloFresh*).

Храна за кућне љубимце је такође укључена.

л) Козметика, козметички производи или производи за велнес, саморазумљиво.

љ) Средства за чишћење или производи за личну хигијену (нпр. четкице за зубе, марамице, детерџенти за прање, крпе за чишћење)

У ову опцију одговора налазе се сви производи за чишћење и личну хигијену, нпр. четкице за зубе, марамице, детерџенти за прање, крпе за чишћење, шампони.

м) Бицикли, мопеди, аутомобили или друга возила или њихови резервни дијелови саморазумљиво.

н) Остала физичка роба

Ова опција одговора обухвата било коју другу физичку робу која није обухваћена претходним опцијама одговора. Примјери такве робе могу бити: дувански производи, е-цигарете, амазонски ваучери итд.

Д3: Од кога сте купили наведену робу преко веб-странице или апликације у посљедња 3 мјесеца? Укључите куповину путем интернета од предузећа или приватних лица.

[Обим: појединци који су већ користили интернет у посљедњих 12 мјесеци (а) или б) на Б1] и који су купили / наручили преко интернета у посљедња 3 мјесеца, тј. 1 опција (У посљедња 3 мјесеца) у Д1 и ако је «да» у било којој опцији у питању Д2]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј Означите све што се односи]

Куповина робе и услуга из других држава чланица доприноси циљевима ЕУ у циљу постизања јединственог европског тржишта и јединственог информационог простора. Питање се поставља о земљи поријекла / пребивалишту продавца. Од 2020. године поставља се питање само о поријеклу купљене интернет физичке робе. У случају куповине од приватних лица (платформе за колаборативну економију) питање се тиче поријекло лица које продаје добро, а не поријеклу платформе која је радила трансакцију.

Опције одговора су:

а) Национални продавци

б) Продавци из других земаља ЕУ

в) Продавци из остатка свијета

г) Земља поријекла продаваца није позната

Мулти-националне компаније треба третирати као домаће продаваче када је са веб-странице познато да су регистроване као компанија са адресом у посматраној земљи. Појам “национални продавци” обухвата трговинске послове или продајне канцеларије које инострани власници оснивају у држави (развој, производња, друга дистрибуција се могу наћи у матичној држави и / или на глобалном нивоу). Овај приступ је изводљивији и релевантнији на европском нивоу него што поставља питање о веб-страницама на националном или страном језику.

Примјер в) Продавач из остатка свијета може бити *Aliexpress, Wish, Joom* или друга кинеска, америчка или руска интернет тржишта.

Ако се испитанику барем једном у посљедња 3 мјесеца догодило да није знао продавца и адресу његовог продајног мјеста, тачку г) треба означити.

Д4: Да ли неку од споменутих роба купили од приватних лица путем веб-странице или апликације (нпр. ЕВау, Facebook Marketplace, olx.ba, ekupi.ba)?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, који су купили / наручили преко интернета у посљедња 3 мјесеца, односно 1 у питању Д1 и ако су „Да“ одговорили на било коју од понуђених опција у питању Д2]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј Означите само једну; бинарни (Да не)]

Ово је питање упућено испитаницима који су купили барем један предмет споменут у питању Д2. Његова сврха је знати јесу ли испитаници купили било коју од споменуте физичке робе од приватних лица. Поред интернетских аукција (нпр. *EBay*) или друштвених мрежа (услуге друштвених мрежа), попис примјера се може проширити и на националном нивоу на релевантне националне примјере таквих интернетских тржишта.

Д5: Да ли сте купили или се претплатили на било шта наведеног путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеца, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

Ово питање има за циљ пружање информација о типу производа садржаја купљених путем интернета, преузимањем или приступом директно од стране испитаника с веб-страница, а не достављањем поштом. Обнављање претплата такође је обухваћено овим питањем.

Дигитално испоручени садржај укључује оне производе који се могу похранити на физички медиј или исписати, али се заправо испоручују путем интернета у дигитализованом облику као датотека (и самим тим независно од тих физичких медија). Такви садржајни производи могу се прегледавати или преузимати и чувати на властитим уређајима. Зависно о условима продаје, они могу или не морају се дијелити с другима.

а) Музика као сервис за стриминг или преузимање

Ова опција покрива куповину музике само у дигиталном облику. Примјери таквих услуга су: *Amazon Prime Music, Amazon Music Unlimited* или *Tidal*.

Међутим, неки мрежни добављачи музике могу понудити и бесплатне и услуге које се плаћају (*Spotify Premium, YouTube (Premium) Music, Google Play Music, Apple Music*). У таквим случајевима, птистајање на ову претплату спада у опсег ове опције одговора, све док је услуга добијена уз плаћање у референтном периоду анкете. Други примјери услуга могу бити релевантни на националном нивоу.

Додавање примјера услуга упитнику може се размотрити на националном нивоу да би се испитанику олакшало разумијевање могућности одговора.

Куповина музике у облику ЦД-а или музичких плоча није у оквиру ове опције одговора.

б) Филмови или серије као сервис стриминга или преузимања

Ова опција покрива куповину филмова или серија или спортских програма само у дигиталном облику. Ово обухвата и услуге стриминга и преузимања. Изнајмљивање филмова на мрежи такође је обухваћено овом опцијом одговора (нпр. *Google Play* услуга изнајмљивања). Неки мрежни добављачи могу понудити и бесплатне и наплатне услуге (нпр. нудећи услугу за први мјесец бесплатно). У таквим случајевима, придржавање ових претплата спада у опсег ове опције одговора, све док је услуга добијена уз плаћање у референтном периоду анкете. Примјери услуга у оквиру ове опције одговора су: *Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO, Hulu, Apple TV +, Google Play* филмови и ТВ. Други примјери услуга могу бити релевантни на националном нивоу.

Додавање примјера услуга упитнику може се размотрити на националном нивоу да би се испитанику олакшало разумијевање могућности одговора.

Куповина филмова или серија у облику ДВД-а или *Blu-ray-a* није у оквиру ове опције одговора.

в) е-књиге, интернетски часописи или интернет новине

Ова опција укључује испоруку публикације направљене у дигиталном облику у облику датотека које се могу читати путем десктоп рачунара, лаптопи, таблете и паметни телефони или друге намјенске електроничке уређаје (е-читач). Укључене су и аудио књиге.

Такође се односи на интернет часописе који се објављују и на интернет порталима (онлајн верзија а новине, било као самостална публикација, било као интернет верзија штампаног издања периодични часопис). Неки онлајн издавачи објављују се у више дигиталних формата, који могу садржавати и HTML верзију која изгледа као традиционална веб-страница и Flash верзије које изгледају више као традиционални часописи с дигиталним окретањем страница.

Онлајн магазини (онлајн новине) који представљају питања од интереса за друштво, академске предмете, науку, трговину или индустрију укључени су у овај опсег. У опсег су укључени само часописи и новине за које је потребна претплата.

Претплате које укључују и папирну копију и онлајн верзију, нпр. новине требају бити класификоване под ставком Д2 j) и Д5 в)

г) Игре путем интернета или као преузимања за паметне телефоне, таблете, рачунаре или конзоле Ова опција покрива како куповину игара у облику преузимања, тако и у облику стриминга / играња на мрежи. Треба напоменути да она покрива куповину игара за све врсте потпорног хардвијера: паметне телефоне, таблете, рачунаре, конзоле итд.

д) Преузимање (*downloads*) или надоградња (*upgrades*), рачунарских софтвера и других софтвера

Ова опција покрива преузимања свих врста рачунарског софтвера. Обухвата и рачунални софтвер или надоградње за паметне телефоне, таблете или другу електроничку опрему која се може преузети с интернета.

ђ) Апликације повезане са здрављем или фитнесом (искључујући бесплатне апликације)

Куповина путем апликација или надоградње апликација такође би требале бити овдје класификоване.

е) Остале апликације (нпр. повезане с учењем језика, путовања, временским приликама) (искључујући бесплатне апликације)

Ова опција покрива све остале апликације купљене путем интернета. Куповина путем апликација или надоградње апликација такође би требале бити овдје класификоване.

Дб: Да ли сте купили неку од следећих роба путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2^{на} опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеца, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

Ово питање има за циљ да добије информације о врсти интернета услуге које је испитаник купио у посљедња 3 мјесеца. Обнављање односно продужење претплата такође је обухваћено овим питањем.

а) Улазнице за спортске догађаје саморазумљиво.

б) Улазнице за културне или друге догађаје (биоскопи, концерти, сајмови итд.)

Овај предмет укључује куповину улазница за културне или друге догађаје (биоскопи, концерте, сајмове и сл.) интернет куповине улазница у музеје такође би требале бити овдје класифициране.

в) Претплате на интернет или везе мобилног телефона саморазумљиво.

г) Претплате за снабдијевање електричном енергијом, водом или гријањем, одвозом отпада или сличне услуге саморазумљиво.

д) Услуге за домаћинство (нпр. чишћење, чување дјете, поправни радови, уређење врта) (такође када се купују од приватних лица путем нпр. *Facebook Marketplace*, [национални примјери])

Могућности одговора имају за циљ утврдити да ли је испитаник купио било коју понуђену услугу за домаћинство онлајн. Они се могу купити од предузећа која пружају радну снагу за пружање услуга у домаћинству, интернетских платформи или од приватних лица која нуде своје услуге. Услуге домаћинства добијене путем интернета од свих тих провајдер услуга обухваћене су овом опцијом одговора.

Може се размотрити додавање релевантних националних примјера најчешће коришћених интернетских тржишта која се користе за тражење услуга у домаћинству.

Д7: Да ли сте неку од наведених услуга у домаћинству купили путем веб-странице или апликације од приватних лица (нпр. На Facebook тржишту, [национални примјери])?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 на опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеца, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1 и означио опцију з) у питању Д6]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј. један одговор (бинарни (ДА/НЕ))]

Ово питање има за циљ да добије информацију да ли су услуге у домаћинству које је испитао купио од приватног лица (колаборативна економија).

Д8: Да ли сте купили било коју услугу превоза путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца од:

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеца, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

а) Превозно предузеће, нпр. локални аутобус, воз, авионска карта, вожња таксијем (нпр. Такси Бања Лука, мојТакси, УБЕР)

Ова опција одговора обухвата све врсте прометних услуга купљених путем интернета од јавних или приватних пружаоца услуга: карте за локални или међуградски превоз било којим превозним средством (аутобус, воз, трајект, авион, такси итд.). Такси превоз и напимјер УБЕР вожња, без обзира гдје УБЕР послује на сличним основама с такси службама, такође су обухваћене (тј. УБЕР-ови возачи морају имати регистровану активност). Краткорочни најам возила или бицикала такође су обухваћени ако је давалац услуга правно лице. Укључене су превозне карте купљене од туроператора заједно с пакетом за годишњи одмор.

Национални примјери релевантних превозних услуга могу се додати упитнику да би се олакшало разумијевање могућности одговора. Примјери УБЕР-а могу се додати у оним земљама у којима режим за УБЕР предвиђа да возачи који раде на платформи морају имати регистровану активност и плаћати ПДВ (то значи да УБЕР не може бити класификован као случај трансакције колаборативне економије).

б) Приватно лице (нпр. [Национални примјери])

Опсег ове могућности одговора је покривање услуга превоза у тзв. Колаборативној економији. Оно обухвата само оне услуге које су вршене уз плаћање приватника другом приватном лицу. Ово укључује трансакције вожње и дијељења.

Већину времена такве су услуге омогућене путем дигиталних платформи или апликација створених у ту сврху да приватним лицима омогуће дијеле приступ транспортним услугама. Ове платформе дјелују као посредници, окупљајући појединце који су недовољно користили робу или услуге са појединцима који желе изнајмити те услуге или робу.

Неки примјери мрежних платформи које дјелују као фацитатори ове врсте услуга су: *Blabla* аутомобил, *Wunder Carpool*, *Liftshare*, *InOneCar* (услуга за приватна лица).

Дијељење возила бесплатно није у склопу овог питања. Од 2020. само су трансакције колаборативне економије уз плаћање укључене у мјерење. Достава пакета искључена је из обима питања. Могу се додати национални примјери релевантних интернетских платформи које омогућавају такве трансакције да би се испитанику олакшало разумијевање могућности одговора.

Д9: Да ли сте у задња 3 мјесеца изнајмљивали смјештај путем веб-странице или апликације за приватну употребу од:

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеци, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј. Означите све што се примјењује]

а) Предузећа попут хотела или туристичких агенција

Опсег ове могућности одговора покрива резервације смјештаја за приватне потребе од предузећа. То не укључује само хотеле и туристичке агенције, већ и смјештај за одмор купљен од туроператора. Краткорочни смјештај који се изнајмљује онлајн за приватне сврхе, али не за годишњи одмор, такође је у опсегу питања.

б) Приватно лице (нпр. преко *Airbnb* и сл.)

Опсег ове могућности одговора је покривање услуга превоза у тзв. Колаборативној економији. Обухвата само оне услуге које су извршене уз плаћање приватног лица другом приватном лицу.

У већини случајева такве су услуге омогућене путем дигиталних платформи или апликација створених у ту сврху да приватним лицима омогуће дијеле приступ транспортним услугама. Ове платформе дјелују као посредници, окупљајући појединце који су недовољно користили робу или услуге и који желе изнајмити те услуге или робу појединцима.

Најпознатији међународни примјер такве платформе је *Airbnb*.

Од 2020. само су трансакције колаборативне економије уз плаћања су укључене у мјерење.

Могу се додати национални примјери релевантних интернетских платформи које омогућавају такве трансакције да би се испитанику олакшало разумијевање могућности одговора.

Д10: Да ли сте у посљедња 3 мјесеца купили било коју другу услугу (осим финансијских и осигуравајућих услуга) осим оне која је раније споменута путем веб-странице или апликације за приватну употребу? опционо

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеци, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј. један одговор (бинарни (ДА/НЕ))]

Ова опција одговора није обавезна. Обухвата било коју другу врсту садржаја или услуга купљених путем интернета. Ако је потребно, може се постављати на националном нивоу као отворено питање. Сав садржај и услуге купљене путем интернета и нису класификоване под претходно наведеним опцијама одговора, нпр. Претплате на плаћене услуге у облаку, куповина материјала за е-учење, услуге нутриционисте, тренера, ИТ стручњака, преводилаца наручених путем интернета, било које врсте здравственог третмана и љепоте (нпр. фризер, педикир, маникир), улаз у фитнес (укључујући групне часове), улаз у базен, улаз у зоолошки врт, фото услуге итд.), учествовање у клађењу и лутрији на мрежи.

Д11: Колико често сте куповали/наручивали робу или услуге путем интернета, у приватне сврхе у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедња 3 мјесеца, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: потребан је један одговор, тј означите само једну категорију]

Процент треба да обезбиједи испитаник у вези са бројем онлајн куповине. Ако то није изводљиво, треба дати одговор с обзиром на категорије са опсегом приказаним на сљедећи начин:

- (1) 1-2 пута
- (2) 3-5 пута
- (3) 6-10 пута
- (4) > 10 пута

Сљедеће информације пружају информације о поступању са могућим случајевима бројања куповине:

Ситуација	Број куповина
1. Испитаник је откупио три различите врсте робе од три различита продавца, један по другом значењу три различита процеса набавке.	3
2. Испитаник је купио неколико роба/производа на amazon.com у једном процесу набавке, али су укључена три добављача (једна фактура амазона и / или три фактуре других добављача). Продавци (из земље или из иностранства) многих врста производа могу да користите амазон као продаја платформу / посредника. Ово се рачуна као 3 куповине (3 продавца, један или више фактура није битно)	3
3 Испитаник је купио три музичке датотеке преко Google Play музике једну за другом (комбинација куповине није била могућа због функција Google Play). Примљене су три фактуре. Ово се рачуна као 1 куповина (један продавац, један или више фактура није важно).	1
4. Слично као у претходном тексту, испитаник је користио хотелски резервациони систем који дјелује као посредник за хотелске собе, изнајмљивање аутомобила итд. Било је једно путовање са резервацијом хотелске собе (хотелски добављач) и резервације аутомобила за изнајмљивање (нпр. испоручује <i>Hertz, Europcar</i>). Ово се рачуна као 2 куповине.	2
5. Испитаник је наручио од <i>Zalando</i> различите одјеће и ципеле од различитих произвођача, или је испитаник наручио од Амазона различите књиге, музику и видео ЦД (1 продавац, 1 куповина).	1

Д12: Процијените колико сте укупно потрошили новца за куповине путем веб-странице или апликације за приватну употребу у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета у посљедњих 3 мјесеци, тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: потребан је један једини одговор, означите само једну]

Процент треба да обезбиједи испитаник у вези са бројем онлајн куповине. Ако то није изводљиво, треба дати одговор с обзиром на категорије са опсегом приказаним на сљедећи начин:

- (1) Мање од 100 КМ**
- (2) Од 100 до 200 КМ**

- (3) 200 до мање од 600 КМ**
- (4) 600 до мање од 1000 КМ**
- (5) 1000 до мање од 1400 КМ**
- (6) 1400 до мање од 2000 КМ**
- (7) више од 2000 КМ**
- (8) Не знам**

Питање је не укључује никакве финансијске услуге као што су куповина акција, обвезница, средстава или других облика инвестирања, куповина или обнављање постојећих политика осигурања, узимање кредита или хипотеке или уређивање кредита од банака или других финансијских даваоца. Ако би се такве услуге укључиле, питање не може донијети поуздане резултате због високог ризика да испитаници укључују вриједности инвестиција или осигураних износа. Вриједност куповине онлајн финансијских услуга се односи само на накнаде које се плаћају нпр. банци за наручивање акција или на камату која се плаћа за кредит или на марже премије за осигурање. У случају да су само финансијске услуге наручене у складу са питањем о врсти куповине, треба пријавити нулти износ.

Д13: Да ли сте наишли на неки од следећих проблема приликом куповине преко веб-сајта или апликације, у посљедња 3 мјесеца?

[Обим: лица која су већ користила интернет у посљедњих 12 мјесеци, 1 или 2 опција у Б1, и који су купили / наручили преко интернета тј. 1 (У посљедња 3 мјесеца) у Д1]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј Означите све што се примјењује се или само опцију и]

а) Веб-страницу је било тешко користити или је радио незадовољавајуће (прекомпликовано, збуњујуће, технички лоше функционише итд.)

Веб-странице можда нису у складу са техничким стандардима. Купци који се суочавају с проблемима с уносом налога или података о плаћању на одређеним веб-локацијама утичу на перцепцију сигурности и повјерење. Недостатак перцепције сигурности због неизвјесности и може ометати наручивање у будућности. На примјер, неуспјех налога или плаћања је најављен, али се није догодио, а плаћање је извршено два пута.

б) Тешкоће у проналажењу информација које се тичу гаранција и других законских права
Овај проблем се примјењује када потенцијални купац не може добити информације о гаранцијама на веб-локацији продавца. То би могло посебно утицати на налоге из иностранства када се појаве несигурности око правног оквира у другој земљи. Поред гаранција о испоруци и квалитету производа, друга права могу укључивати одустајање у одређеном року или права на заштиту података итд.

в) Брзина испоруке спорија од назначене

г) Коначни трошкови већи од назначених (нпр. неочекиване накнаде за трансакције или неоправдане накнаде за гаранцију)

Нпр. трошкови испоруке који настану купцу можда неће бити наведени на веб-мјесту продавца или нису наведени трошкови плаћања кредитном картицом

д) испоручена погрешна или оштећена роба / услуге

ђ) Проблеми с преваром (нпр. уопште није примљена роба / услуга, злоупотреба података о кредитној картици итд.)

Укључује проблеме преваре као што је не испорука од стране продавца или финансијски губитак због злоупотребе података о платним картицама (кредитне или дебитне).

е) Било је тешко уложити жалбу и доћи до обештећења или није дат одговарајући одговор на уложену жалбу

Овај проблем који настаје када купац на веб-локацији не може пронаћи довољно информација о контактним каналима са продајним предузећем. Такође се примењује ако се лице не може пронаћи које обрађује жалбе или има тешкоћа да се ступи у контакт са продавцем.

ж) Страни продавац није продавао у мојој земљи

То укључује неприхватање налога или платних картица од стране продавца ако купци долазе из страних земаља.

з) Остало

Ти проблеми могу да укључују: општи недостатак о роби или произвођачу (нема везе до веб-странице произвођача, нема података о земљи у којој се производ купује) или различите цијене у различитим земљама за исти производ

и) Нисам наишао на било какав проблем

Д14: Да ли сте обавили било коју од сљедећих активности преко веб-сајта или апликације у приватне сврхе, у посљедња 3 мјесеца?

[Опсег: појединци који су већ користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: дозвољено више одговора, тј. Означите све што се односи]

а) Куповина полисе осигурања, укључујући путно осигурање, такође у пакету, на примјер, авионску карту

Ова категорија укључује или куповину или обнављање постојећих осигурања путем интернета директно од осигураваача или преко других пружалаца финансијских услуга (на примјер посредника осигурања). То обухвата и покриће животног и неживотног осигурања (нпр. Одговорност за моторна возила, друго осигурање возила, осигурање медицинских трошкова, пожар и друга штета за осигурање имовине, осигурање опште одговорности, помоћ итд.).

Осигурања понуђена преко другог сервиса / доброг провајдера (нпр. Банка, путничка агенција, авио компанија) као додатак главној служби / добро купљеној (нпр. Осигурање торбе која се нуди уз авионску карту, путно осигурање понуђено заједно са авионом, значи осигурања плаћања) укључени су у предмет овог питања.

Опција одговора обухвата не само ситуације у којима је испитаник власник осигурања, већ и шеме помоћу којих се испитаник само придржава онлајн уговора о групном осигурању.

Претплата/ поштовање уговора који комбинују карактеристике осигурања и инвестиционе активности, као што су осигурани планови повезани са јединицама или индексно осигурање, нису укључени у ову опцију одговора, већ у опцију одговора в) као инвестициону активност..

Опција одговора обухвата само куповину за приватну употребу

б) Узимање позајмице, хипотеке или кредита од банака или других финансијских институција

Ово укључује узимање кредита или хипотеку или кредит кроз банкарске канале, а ван њих преко интернета.

Члан 3 (ц) Директиве 2008/48 / ЕЦ од 23. априла 2008. године о кредитним уговорима за потрошаче дефинише кредитни уговор као "споразум којим повјериоц одобрава или обећава да одобри потрошачком кредиту у виду одложеног плаћања, кредита или другим сличним финансијским смјештајем, изузев уговора о пружању услуга на континуираној основи за услуге или за испоруку роба исте врсте, гдје потрошач плаћа за те услуге или робу током трајања њиховог обезбјеђивања путем рата ". Потрошач може узети кредит у низу сврха, као што је куповина аутомобила, кућног намјештаја, паметног телефона или плаћања рачуна за комуналне услуге или школарине.

Кредити од приватних лица искључени су из опције ове опције, јер се питање односи на пружаоце банака или финансијских услуга. Треба искључити платформе које дјелују као посредници за позајмљивање и позајмљивање новца између приватних лица.

Међутим, оне се требају разликовати од веб-страница финансијских посредника или банака које су укључени у оквиру овог питања (на примјер, веб-странице ентитета као што су *Cofidis*, *Cetelem*, *Солпога* итд.)

в) Куповина или продаја акција, обвезница, фондова или друге финансијске имовине

Ова категорија укључује или куповину преко интернета инвестиционих производа од пружалаца личних финансијских услуга (оних са којима постоје постојећи односи) или од других добављача финансијских услуга.

Што се тиче "фондова", овде се мисли на инвестирање и дезинвестирање у пензионе фондове.

Претплата / поштовање уговора који комбинују карактеристике осигурања и инвестиционе активности као што су Планови осигурања повезани са јединицама или Планови осигурања по индексу такође треба укључити у опсег ове опције одговора.

Д14 укључује обављање финансијских активности онлајн, што значи да иницијална акција мора бити обављена на мрежи. У неким случајевима када појединац покрене куповину / наруџбу / обнову итд. Било које од финансијских услуга и пролази кроз цјелу процедуру на мрежи, могу постојати ситуације када ће на крају примити нпр. Полису осигурања или кредитни уговор а од њега ће бити потребно да потпише документ и пошаље га (поштом или електронском поштом), требало би да буде укључено у ово питање, све док започне читаву процедуру преко интернета.

Д15: Који су разлози што нисте купили/поручили робу или услуге у приватне сврхе, путем интернета, у посљедња 3 месеца

[Опсег: појединци који су на питање Д1 одговорили са "да" на "Између 3 мјесеца и годину дана" или "да" на "Прије више од 1 године" или "да" на "Никад" и користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: дозвољено више одговора, тј. Означите све што се односи]

Ово се питање односи на препреке у е-трговини и адресирано је на појединце који нису куповали преко путем интернета. Важно је за анализу повјерења потрошача.

а) Више волим лично да купујем, волим да погледам производ, вјерност радњама, моћ навике
б) Тешкоће при наручивању путем интернета (забринутост да ли имам довољно вјештина)

Ова категорија се примјењује ако знање корисника о интернету није довољно за наручивање робе или услуга.

в) Забринутост око трошкова испоруке робе

Ова опција се примјењује када високи трошкови доставе спречавају испитаника да наручи путем интернета

г) Забринутост због поузданости или брзине испоруке

Ова опција се примјењује када је наручену робу код куће проблем примити; производи би се могли испоручивати путем носача који немају добре уређаје за складиштење робе и кад купац није код куће.

Опција информише о околностима и стеченим сазнањима о детаљима испоруке које испитаник сматра тешким.

д) Бриге око безбједности или приватности плаћања

Ово се односи на нпр. бриге око давања података о кредитној картици путем интернета и повезане бриге око финансијског губитка. Забринутост због приватности примјењује се када испитаник брине због давања личних података путем интернета (нпр. имена, адресе, адресе е-поште) и сродних брига због злоупотребе или примања реклама од других трећих страна.

ђ) Бриге везане за враћање робе, рекламације/надокнаде

е) Иностранци трговац нема понуду за Босну и Херцеговину (optional)

То укључује неприхватање налога или платних картица од стране продаваца ако купци долазе из Босне и Херцеговине.

ж) Није било потребе за куповином путем интернета у посљедња 3 мјесеца

з) Остало

Нпр. брзина интернетске везе је преспора за коришћење веб-апликација за куповину или испитаник није био свјестан / никада није чуо за могућност куповине производа путем интернета.

Модуле Е: Е-Вјештине

Е1: Које од следећих активности сте спроводили у посљедња 3 месеца?

[Опсег: појединци који су већ користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: дозвољено више одговора, тј. Означите све што се односи]

а) Копирање или премјештање датотека (нпр. Докумената, података, слика, видеозаписа) између директорија, уређаја (нпр. путем е-поште, Messenger, WhatsApp-а, USB-а, кабла) или у cloud-у.

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Информациона писменост	Управљање подацима, информацијама и дигиталним садржајем За организовање, похрањивање и преузимање података, информација и садржаја у дигиталном окружењу.

Ову опцију одговора треба означити ако је извршена било која од доље описаних радњи:

- испитаник је преносио податке, информације или садржај с једног уређаја на други (на примјер са дигиталне камере или са мобилног телефона на лични рачунар или лаптоп). Пренос се може извршити путем физичке подршке (нпр. УСБ кључа, кабела) или путем мреже с једног уређаја на други (нпр. путем е-поште, *WeTransfer* или друге онлајн платформе засноване на cloud –у (облаку) која омогућава пренос различитих врста датотеке другим корисницима / уређајима путем интернета).
- испитаник је копирао или премјестио податке, информације или садржај између фолдера (на примјер користећи *Windows Explorer*);
- испитаник је приступио садржају доступном у складишту у cloud –у (облаку) или га премјестио путем услуга у cloud-у (облаку), апликација за веб-услуге, радне површине у cloud-у (облаку), итд. или је премјестио податке с једне локације на другу путем cloud-а (облака), Коришћење е-поште или ОТТ услуга (*Messenger, WhatsApp* итд.) За копирање или премјештање података, информација или садржаја такође је обухваћено опсегом ове опције одговора.

б) Преузимање или инсталирање софтвера или апликација

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Рјешавање проблема	Рјешавање техничких проблема Идентификовати техничке проблеме приликом руковања уређајима и коришћењем дигиталних окружења и ријешити их (од рјешавања проблема до рјешавања сложенијих проблема).

Ова опција одговора има за циљ мјерење активности инсталирања софтвера или апликације (апликације). То се у већини случајева може учинити путем интернета, али инсталација која укључује употребу, на примјер, ДВД-а, такође је обухваћена овом опцијом одговора. Преузимање апликације која се затим аутоматски инсталира на уређај спада у опсег ове опције одговора.

Аутоматско ажурирање није обухваћено овом опцијом одговора.

в) Промјена подешавања софтвера, апликације или уређаја (нпр. подешавање језика, боја, контраста, величина текста, трака с алатима / мени)

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Рјешавање проблема	Утврђивање потреба и технолошких одговора Да прилагодите и креирате дигитална окружења према личним потребама (нпр. Приступачност).

Питање има за циљ да измјери у којој је мјери испитаник у посљедња 3 мјесеца предузео радње да би „прилагодио и креирао дигитално окружење према личним потребама (нпр. Приступачност)“, то би могле бити радње попут промјене поставки било којег софтвера или уређаја да би га могли прилагодити личним потребама.

- Примјери ове врсте радњи могу бити:
  - за промјену језика интерфејса софтвера (нпр. Претраживача) или цијелог оперативног система (нпр. Андроид телефона или Виндовс 10);
  - Да бисте промијенили поставке за прилагођавање радне површине интерфејса: нпр. трајно промијенити величину икона или текста, промијенити теме за уређај, прилагодити обавјештења и блокирати обавјештења из различитих апликација, блокирати неупитане прозоре који се појављују током сурфања вебom (нпр. искачући прозори који промовишу апликације, игре или услуге плаћања);
  - Да бисте промијенили кориснички интерфејс ради боље приступачности:
    - Примијените филтере у боји за појачавање контраста или лако разликовање боја, повећајте заслон да бисте боље видјели ријечи и слике, учините миш видљивијим промјеном боје и величине показивача миша, промијените освјетљење екрана. То такође укључује употребу оператора гласа / приповједача за помоћ у навигацији кроз корисничко интерфејс, прегледавање синтезе говора преко миша и брајеве приказе;

Да бисте измијенили функције за пријаву: за промјену поставки за пријаву препознавањем лица или отиском прста или за измјену потребне лозинке.

Ван обухвата је лаптоп и укључивање опције „режим лета“ у паметном телефону.

E2: Које сте од сљедећих активности предузимали у посљедња 3 мјесеца?

[Опсег: појединци који су већ користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1]

[Тип: дозвољено више одговора, тј. Означите све што се односи]

Питања у наставку имају за циљ мјерење компетенције стварања дигиталних садржаја.

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Стварање дигиталних садржаја	Развој дигиталних садржаја Стварање и уређивање дигиталних садржаја у различитим форматима, изражавање путем дигиталних средстава.

Поддигиталним садржајем треба разумијети било коју врсту садржаја који постоји у облику дигиталних података; ријечи, слике, аудио, видео, итд. Садржај је информација која покушава пренијети поруку, слику или идеју. Примјери дигиталног садржаја укључују: веб-странице, друштвене медије, податке и базе података, дигитални аудио, као што су mp3 и е-књиге, дигиталне слике, дигитални видео, видео игре, рачунарски програми и софтвер. Садржај може бити бесплатан или уз наплату.

а) Коришћење софтвера за обраду текста

Опција одговора има за циљ мјерење употребе софтвера за обраду текста од стране испитаника. Софтвер за обраду текста³ користи се за манипулацију документом који укључује текст, али такође и слике, графиконе итд. Неке од функција софтвера за обраду текста укључују:

- Креирање, уређивање и спремање докумената;
- обликовање текста, као што су врста фонта, подебљавање, подвлачење или коришћење италик опције;
- Креирање и уређивање табела;
- Уметање (инсертовање) елемената као што су илустрације или фотографије;
- Креирање „садржаја“ или коришћење референци као што су фусноте за помоћ у сналажењу у већим документима

Опција одговора Е2 а) обухвата употребу и традиционалног софтвера за обраду текста, као што је MS Word, као и свих врста рјешења заснованих на cloud -у (облаку) (Google Docs).

Препоручени примјери за националне упитнике су:

Microsoft Word, OpenOffice Writer, WordPerfect, LibreOffice Writer, Apple Pages, Google Docs.

Радња писања текста директно на друштвеним мрежама или писање једноставне е-поште нису у опсегу ове опције одговора. Израда текста у било којем професионалном софтверу или апликацијама обухваћена је овом опцијом одговора само ако софтвер има карактеристике софтвера за обраду текста (нпр. Могућност форматирања текста, као што су врста фонта, подебљавање и подвлачење).

б) Креирање датотека (нпр. докумената, слика, видеозаписа) који садрже неколико елемената, нпр. Текст, слика, табела, графикон, анимација или звук

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Стварање дигиталних садржаја	Развој дигиталних садржаја Креирање и уређивање дигиталних садржаја у различитим форматима, изражавање путем дигиталних средстава.

Варијабла обухвата употребу софтвера за креирање датотека, које укључују детаљнији садржај који интегрише неколико елемената као што су текст, слике, табеле, графикони, анимације или звук.

Примјери датотека које интегришу **најмање два** од горе наведених елемената могу бити документи (нпр. MS Word, OpenOffice Writer), презентације (нпр. MS PowerPoint, OpenOffice Impress, Prezi, Corel Presentations, Google Slides) или мултимедијске датотеке (нпр. Mp3, mp4, avi или wmv датотеке).

в) Коришћење софтвера за рад са табелама

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Информациона писменост	1.3 Управљање подацима, информацијама и дигиталним садржајем За организовање, чување и преузимање податка, информација и садржај у дигиталном окружењу

Ова опција одговора обухвата употребу програма за буџетске табеле који је софтверска апликација способна за организовање, сортирање и анализу података у табеларном облику.⁴

У овом питању фокус је и на ниском и на високом нивоу вјештина, за разлику од в1, праћење напредног нивоа вјештина.

Примјери софтвера за рад на табеле су:

Microsoft Excel, OpenOffice Calc, LibreOffice Calc, Google Sheets. ако је „да“ на в):

в1) Коришћење напредних функција софтвера за рад на табелама (функције, формуле, макронаредбе, *Visual Basic*) за организовање, анализу, структурисање или измјену података

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Информациона писменост	1.3 Управљање подацима, информацијама и дигиталним садржајем За организовање, чување и преузимање податка, информација и садржај у дигиталном окружењу. Да их организује и обради у структурисаном окружењу.

У овом питању фокус је на сложенијим задацима који имају за циљ организовање, похрану и обраду података и / или садржаја у структурираном окружењу. Ова опција одговора надилази једноставну употребу програма за рад на табелама да би се само навеле уписане информације. Укључује употребу напредних функција софтвера за ширење, као што су функције, формуле или функције програмера.

г) Уређивање фотографија, видео или аудио датотека *fotografija*

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Креирање дигиталних садржаја	Развој дигиталних садржаја Стварање и уређивање дигиталних садржаја у различитим форматима, изражавање путем дигиталних средстава.

Ова опција одговора обухвата уређивање дигиталног садржаја у облику фотографија, видео записа или аудио датотека. Софтвер за уређивање може укључивати графичке умјетности, анимације, пратећи звук и омогућава производњу властитих дигиталних садржаја. Коришћење додатака у апликацијама / софтверу намијењеним ћаскању за промјену изгледа или додавање филтара обухваћено је овом опцијом одговора.

Примјери софтвера који дозвољава извођење ове врсте радњи су:

MS Paint, GIMP, IrfanView, Adobe Photoshop Elements, Adobe Premiere Editing, Adobe Creative Cloud, Corel PaintShop, Google Photos.

Примјери апликација намијењених ћаскању које омогућују промјену ваших фотографија:

Messenger, WhatsApp, Snapchat (Face Swap)

д) Писање кода у програмском језику

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Креирање дигиталних садржаја	Програмирање Планирати и развити низ разумљивих упутстава за рачунски систем за рјешавање датог проблема или извршавање одређеног задатка.

Ова се компетенција састоји у планирању и развоју низа разумљивих упутстава за рачунски систем за рјешавање датог проблема или извршавање одређеног задатка. Опсег је употреба општих програмских језика, али и језика специфичних за домену. Писање макронаредби такође је обухваћено овом опцијом одговора.

Препоручени примјери за националне упитнике су:

Java, Java Script, C, C++, Php, Python, R, MatLab, Visual Basics (e.g. in MS Excel or MS Access), SQL, SAS.

Процјена података и дигиталног садржаја - Увод

DigComp 2.0 Подручје	Назив и опис компетенције
Информациона писменост	Оцијена података, информација и дигиталног садржаја Анализирати, упоређивати и критички оцјењивати вјеродостојност и поузданост извора података, информација и дигиталног садржаја. Анализирати, интерпретирати и критички оцијенити податке, информације и дигитални садржај.

Циљ питања Е3-Е6 је мјерење искуства, вјештине и радњи предузетих за процјену података, информација и дигиталног садржаја.

Фокус три питања је на информацијама и дигиталном садржају који се налазе на било којој врсти вијести или друштвеним мрежама (нпр. *Facebook, Instagram, YouTube, Twitter*).

Процјена других врста информација пронађених на онлајн мрежи (на примјер оцјена љекара на веб-мјесту медицинских услуга или оцјена ресторана на нпр. *TripAdvisor*) није у опсегу мјерења питања Е3-Е6.

Четврто питање (Е6) има за циљ идентификовање случајева у којима није дошло до провјере информација јер је испитаник већ био сигуран у чињеницу да информације / извор нису поуздани или није провјерио информације из других разлога.

Е3 Да ли сте видјели информације или садржај (нпр. видео записе, слике) које сматрате неистинитим или сумњивим на интернет вјестима или друштвеним медијима (нпр. *Facebook, Instagram, YouTube, Twitter*) у посљедња 3 мјесеца?

[Опсег: појединци који су већ користили интернет у посљедња 3 мјесеца, тј. 1. опција у Б1] [Тип: потребан је један једини одговор, тј. један одговор (бинарни (ДА/НЕ))]

Ово питање има за циљ утврђивање да ли је испитаник наишао на ову врсту информација у 3 мјесеца прије анкете (искуство).

Е4 Да ли сте провјерили истинитост информација или садржаја који сте пронашли на интернет вјестима или друштвеним медијима у посљедња 3 мјесеца?

[Опсег: појединци који су одговорили са „Да“ на питање Е3]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј. један одговор (бинарни (ДА/НЕ))]

Питање Е4 помаже у утврђивању је ли испитаник провјерио сумњиве информације / садржај (радња као замјена за вјештину). Будући да испитаници имају тенденцију да понекад провјере, а понекад и не провјере информације пронађене на мрежи, треба означити опцију „Да“ у Е4 ако је испитаник барем једном провјерио ову врсту информација.

Е5: Како сте провјерили истинитост информација или садржаја пронађених на интернету?

[Опсег: појединци који су одговорили са „Да“ на питање Е4]

[Тип: потребан је један једини одговор, тј. један одговор (бинарни (ДА/НЕ))]

Питање Е5 истражује начине на које су информације провјерене / верификоване (као замјеник за ниво вјештине).

Могуће опције одговора су:

а) Провјера извора или проналажење других информација на интернету (нпр. друге веб-странице с вијестима, Википедија итд.)

б) Праћење или учествовање у дискусији на интернету у вези с информацијама

У опсегу расправе на интернету је читање коментара о информацијама или учествовање у расправи на интернет веб-страницама, друштвеним мрежама (нпр. *Facebook*,

блогови). Размјена погледа на размјену тренутних порука (нпр. *WhatsApp, Messenger, Skype*) или путем е-поште такође су у опсегу ове опције одговора.

в) Дискусија о информацијама ван мреже са другим лицима или коришћење извора који нису на интернету

Е6: Зашто нисте проверили истинитост информација или садржаја пронађених на интернету?

[Опсег: појединци који су одговорили са „Не“ на питање Е4]

[Тип: дозвољено више одговора, тј. Означите све што се односи]

Питање Е6 има за циљ идентификовање случајева у којима није дошло до провјере информација јер је испитаник већ био сигуран у чињеницу да информације / извор нису поуздани или није провјерио информације из других разлога.

Могуће опције одговора су:

а) Већ сте знали да информације, садржај или извор нису поуздани

б) Недостатак вјештина или знања (нпр. Нисам знао како провјерити информације на интернету или је то било превише компликовано)

в) Остали разлози

Модул Ф: Приватност и заштита личних података

Статистичка јединица: појединци

Биљешка: Од 2020. године референтни период модула промијењено је у 3 мјесеца да би се ускладило с референтним периодом модула е-трговине.

Ф1: Да ли сте у посљедња 3 мјесеца на интернету управљали приступом својим личним подацима (нпр. Име, датум рођења, број личне карте, контакт подаци, број кредитне картице, фотографије, географски положај)?

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца (1 опција у Б1)]

[Тип: дозвољено је више одговора, тј *Означите све што се примјењује]*

Лични подаци односе се на информације које лице сматра приватним и не морају их нужно објавити у јавности. Ова врста података укључује личне податке (нпр. Име, презиме, датум рођења, број личне карте итд.), Податке за контакт (нпр. Кућну адресу, телефонски број, имејл итд.), Податке о плаћању (нпр. Број кредитне картице, ПИН код дебитне картице итд.) или друге личне податке (нпр. фотографије, географски положај лица итд.).

Питање се односи на мјере које поредузимају корисници интернета да би знали на који се начин користе лични подаци које су навели на интернету, као и за контролу и ограничење на који се начин и од кога лични подаци се користе те да се заштите од злоупотребе њихових личне податке и од потенцијалног компјутерског криминала.

а) Прочитали изјаве о политици приватности прије пружања личних података

Ова опција односи се на читање изјава о политици приватности који су представљени у вези с обрасцем који пружа организација или предузеће које прикупља личне податке. Понекад су те изјаве означене симболом попут «закључавања» и приказане су на дну обрасца. Изјаве о приватности представљају начела и поступке према којима личне податке које пружају корисници интернета користе организација, предузеће или друга тијела којима се информације могу дати. То такође укључује случајеве када изјава о приватности није прочитана у потпуности, већ само дјеломично

б) Ограничили или одбили приступ вашој географској локацији

Ова опција односи се на ограничавање или одбијање информација о географском положају интернет корисника. Географски положај лица може се осигурати путем мобилног уређаја који је опремљен ГПС-ом (нпр. Мобилни телефон, таблет итд.). Ово укључује и случајеве када се географска локација може пронаћи помоћу ИП адресе уређаја интернет корисника или случајеви у којима се географски положај прати током времена када лице путује или ради било коју другу врсту кретања (вожња до посла, школе, трговина итд.). Приступ информацијама о географском положају може се контролисати у пропорцијама уређаја или апликације. Апликација или интернет услуга такође могу тражити приступ информацијама о географском положају, ако је тај приступ одбијен, такође би требао бити укључен у ово питање.

в) Ограничен приступ профилу или садржају на веб локацијама друштвених мрежа или дијелењу локације за чување података на мрежи

Ова опција односи се на промјену поставки профила на друштвеним мрежама прилагођавањем коме је садржај профила или друге личне податке видљив. То су и случајеви у вези с интернет похраном када корисник интернета мијења поставке да би прилагодио ко може приступити (видјети, уредити, копирати итд.) Подацима који се похрањују на мрежи (нпр. у cloudu).

г) Одбили употребу личних података у рекламне сврхе

Ова опција односи се на избегавање и одбијање нежељеног маркетинга када се пита на веб-страници

или означавањем одговарајућег оквира на било којем облику који се треба доставити предузећу (нпр. интернет радња) или организацији. Изјава сажима како предузеће намјерава користити ваше податке. Изјава обично даје могућност да се „одјавите“ или „искључите“ коришћење личних података које се користе у маркетингу или прослиједи трећој страни. Алтернативно, корисници интернета могу затражити од организације или предузећа да престану користити личне податке за маркетинг путем писма или е-поште.

д) Провјерили сте да је веб-локација на којој сте дали личне податке била сигурна (нпр. *Https* веб-странице, сигурносни логотип или потврда)

Ова опција односи се на провјеру сигурности веб-странице. Приликом куповине путем интернета корисници интернета могу провјерити сигурносне логотипе или потврде да би били сигурни да се плаћање усмјерава према правом подuzeћу и да пружени лични подаци неће бити дати трећем лицу.

ђ) Замолили администратора веб-сајта или претраживача да приступите подацима које имају о Вама да бисте их ажурирали или обрисали опционо

Ова се опција односи на подношење захтјева претраживачу или било којој организацији или предузећу, за које корисник интернета вјерује да има податке о њему, да би сазнао какве се информације похрањују о њему / њој. На примјер, лице може питати колико пута се његово име претражује на *Googlu* или какве су активности праћене када је користио одређену веб-страницу. То морају бити дигиталне информације које су доступне другима. Ова се опција односи на конкретну акцију за приступ информацијама које претраживач, организација или предузеће имају о том лицу да би је ажурирали или избрисали. Стога се ова опција не односи на једноставно истраживање о лицу, на примјер, помоћу *Googla*.

Ф2: Да ли знали да се колачићи могу користити за праћење кретања људи на интернету, прављење профила сваког корисника и сервисирање им прилагођених огласа?

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, 1 опција Б1]

[Тип: потребан је један одговор, тј Означите само једну; бинарни (Да не); филтер питање]

Питање се односи на откривање знају ли корисници интернета како се колачићи могу користити. Колачићи (енг. *Cookies*) су мале текстуалне датотеке које веб-странице похрањују на рачунару интернетског корисника који омогућавају препознавање рачунара. Користе се за прикупљање података о веб-локацијама које посјећују корисници интернета и активностима које на њима раде. Понекад се колачићи постављају и допуштају им да оптимизирају употребљивост веб-странице. Питање је стога ограничено на инциденте праћења кретања људи, израду корисничког профила и услуга прилагођених огласима (рекламама). Корисници интернета можда желе примати циљане огласе, нпр. од организација или предузећа која показују поштоване праксе приватности потрошача или омогућавају израду корисничких профила у статистичке сврхе.

Ф3: Да ли сте промијенили поставке у интернет претраживачу (*browser*) да бисте спријечили или ограничили колачиће на било којем од својих уређаја?

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, 1 опција Б1]

[Тип: потребан је један одговор, тј Означите само једну; бинарни (Да не); филтер питање]

Питање се односи на промјену поставки у интернет претраживачу, блокирање или ограничавање колачића који могу спремат податке о кориснику интернета без његовог изричитог пристанка и, према томе, могу се касније користити без да корисник интернета то зна.

Ф4: Да ли сте забринути због биљежења ваших мрежних активности да би вам биле испоручене циљане рекламе? (оптионал)

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, 1 опција Б1) [

Тип: потребан је један једини одговор, *Означите само једну* (Да, врло забринуто; Да, некако забринуто; Не, нисам забринут)]

Питање се односи на забринутост корисника интернета у вези са њиховим праћењем коришћења интернета с циљем да им се омогући оглас на основу радњи које су учинили на интернету.

Ф5: Користите ли софтвер који ограничава могућност праћења ваших активности на интернету на било којем свом уређају?

Обим: лица која су користила интернет у посљедња 3 мјесеца, 1 опција Б1) [

Тип: потребан је један одговор, тј. *Означите само једну; бинарни (Да не); филтер питање]*

Питање се односи на коришћење софтвера да би се избјегло да се веб-странице које су посјетили, садржај који су корисници интернета прегледали и остале радње које су учињене путем интернета не прате.

Модул Г: Социо-демографска позадина информације

[Обим: сва домаћинства / сви појединци]

Тип

- Потребан је један једини одговор, тј. Означите само један: Г2, Г5, Г6, Г7, Г8, Г9, Г10, Г14, Г15;
- Квантитативни одговор: Г1⁵, Г16, Г17, Г18, Г19;
- Отворено питање, тј. Потребан је опис (или га је кодирао анкетар):Г3, Г4, Г11, Г12, Г13]

Овај се модул не фокусира на варијабле повезане са ИКТ-ом, већ на позадину или кључне друштвене варијабле да би се резултати ИЦТ варијабли ставили у перспективу са осталим збиркама европских статистика о људима и домаћинствима. Ове позадинске варијабле би требало да омогуће повезивање исхода истраживања са социолошким, демографским и економским позадином посматраних статистичких јединица.

Од истраживања од 2021. надаље, социо-демографске карактеристике позадине одражавају договорене Основне кључне социјалне варијабле укључене у сва Евростатова социјална истраживања у складу с оквирном Уредбом (ЕУ) 2019/1700 о интегрисаној европској социјалној статистици.

За преглед смјерница које се односе на све карактеристике у наставку, погледајте најновије информације Стандардизоване кључне друштвене варијабле - Имплементацијске смјернице Евростата: на јавном *Circa*:

<https://circabc.europa.eu/ui/group/7ae14f8a-a604-4657-a32d-404ae53a6f2c/library/ee22f433-47dd-4123-8c63-57968e0db567/details> и <https://circabc.europa.eu/ui/group/ba0f8e9c-5dc8-4493-8afb-53eb8d0cac21/library/1a0952e0-c4af-4344-a6cb-c32442ae9180/details>

У моделном упитнику, овај модул се убацује на крају истраживања. То је био произвољан избор, модул такође може бити полазна тачка за анкету (у већини случајева, информације ће дјелимично бити доступне из других извора, нпр. Регистри или истраживање које укључују питања коришћења ИЦТ-а).

На питања о старости (Г1), полу (Г2), земљи рођења (Г3), земљи држављанства (Г4), образовном постизању (Г5), ситуацији запослења (Г6) и занимању (Г7) треба одговорити појединац (и) који су (били) изабрани унутар домаћинства.

Питања о пребивалишту (Г12 и Г13), географском положају (Г14) и степену урбанизације (Г15) односе се на домаћинство. Али одговор на нивоу домаћинства мора се подударати с индивидуалним нивоом јер појединци припадају дотичном домаћинству. Генерално, посљедње двије варијабле (Г14 и Г15) не требају бити упућене испитаницима јер НСИ ове податке могу извући из адресе домаћинства.

Питања о саставу домаћинства (Г16 и Г17) и приходима домаћинства (Г18) наравно се односе на ниво домаћинства.

ДЕМОГРАФИЈА

Г1: Старост у навршеним годинама

Г1.	Старост у навршеним годинама		
	Година рођења	_ _ _ _	
	Пролазак рођендана на референтни датум	Да _	Не _
	Референтни датум ⁶	(DD/MM/YYYY)	

⁵ За више детаља о овој варијабли, молимо погледајте сљедећи одјељак.

⁶ Референтни датум је вријеме првог интервјуа (ДД / ММ / ГГГГ).

„Старост у навршеним годинама“ у вријеме (датум) првог интервјуа је доб на задњем рођендану прије интервјуа.

Од 2021. године, Евростат ће израчунавати варијаблу «Старост у навршеним годинама» на основу слjedeћих прикупљених категорија:

- 'Година рођења' лица (4 цифре);
- 'Пролазак рођендана' на референтни датум: да ли је особа већ имала свој рођендан те године у вријеме интервјуа? Да/Не
- 'Референтни датум' (ДД / ММ / ГГГГ).

Референтни датум истраживања о употреби ИКТ-а у домаћинствима и код појединаца вријеме је првог разговора.

Категорије «није изјављено» или «није примјењиво» нису дозвољени; сваки запис података треба садржавати информације за све горе наведене 3 категорије.

У недостатку информација, информације би требале бити уписане у запис података приписивањем највјероватније вриједности.

Извјештавање о квалитету које се односи на варијаблу «старост у навршеним годинама» треба садржавати податке о броју записа за које се приписују подаци о старости у навршеним годинама.

Референтно питање

У случају да се тражи рођендан у вријеме интервјуа, препоручују се слjedeћа питања: «Која је ваша година рођења? Јесте ли већ имали свој рођендан ове године?»

Г2: Пол

Г2.	Пол	Мушки ☐	Женски ☐
-----	-----	-----------------------------------	------------------------------------

Само «Женско» и «Мушко» су шифровани: не постоји категорија «интер-сексуална».

Варијабла „Пол“ односи се на биолошке и физиолошке карактеристике које дефинишу лице да буде „Женско“ или „Мушко“. Стога, у случају националног закона који захтијева трећу категорију (нпр. Њемачка: «Разнолико»), ову врсту одговора треба прекодирати на адекватан начин да би само «Женско» или «Мушко» коришћењем имена или других помоћних варијабли као што су подаци из административних података или самопроглашени пол. Усне / писане информације које је дао испитаник такође могу бити корисне, попут описа „његове / њене“ професионалне активности.

У случају да биолошки пол лица није познат, информације би требале бити замијењене или административним полом (административни подаци) или самопроглашеним полом (подаци анкете).

За пренос података Евростату категорије «није изјављено» и «није примјењиво» нису дозвољени за варијаблу «Секс». Током прикупљања података могу се користити додатне категорије које се сматрају потребним на националном нивоу, али сваки запис података који вриједи за пренос мора садржавати информације о полу лица на које се односи. У недостатку информација, информације би требале бити уписане у запис података приписивањем највјероватније вриједности.

Извјештавање о квалитету које се односи на варијаблу „Пол“ требало би да садржи информације о броју записа у којима се пол импутира.

Референтно питање

Зависно о начину прикупљања података или доступности информација из административних извора, обично неће бити потребно директно питати испитанике. У случају када ове информације треба директно поставити испитаницима, препоручено питање је: «Који је ваш пол?»

ДРЖАВЉАНСТВО И МИГРАНТСКА ПОЗАДИНА

ГЗ: Држава рођења

ГЗ.	Држава рођења Земља уобичајеног пребивалишта мајке лица у тренутку порођаја, према тренутним националним границама (а не према границама које су постојале у тренутку рођења)	_ _ или други ..... SCL GEO код ⁷ или „ Рођени странци, али земља рођења непозната “
-----	--	---

Држава рођења појединца дефинисана је као земља уобичајено пребивалиште (у тренутним границама) мајке лица у тренутку порођаја.

Подаци о земљи рођења користе се за разликовање становника који су рођени (рођени у земљи која извјештава) и рођени у иностранству (рођени у земљи која није држава која извјештава).

Држава рођења појединца треба бити кодирана према попису земаља дефинисаним у Евростатовој листи стандардних кодова (СЦЛ) GEO доступној овдје:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CL_GEO&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC

Информације о земљи рођења треба добити према тренутним националним границама, а не према границама које су постојале у тренутку рођења (за ову варијаблу се неће користити уноси попут Чехословачке, Југославије итд.).

Детаљније информације о локалитету могле би бити потребне ако су се границе државе промијениле. Када се подаци прикупљају интервјуом, испитанику се могу поставити додатна питања. Када се подаци изводе из административних регистара, теже је осигурати да се слиједи дефиниција. Ако у регистру постоје детаљни подаци о уобичајеном пребивалишту мајке, земљу рођења треба прекодирати тако да буде кодирана према тренутним националним границама.

Посебна пажња потребна је у случајевима када су се државне границе промијениле и / или када су се претходно постојеће земље подијелиле у двије или више нових земаља. Као што је наведено у попису препорука UNECE 2020 (пар. 651), лица се не би смјела сматрати рођеном у странци (тј. Евидентирана као рођена у земљи која није земља која извјештава) само зато што су се промијениле државне границе државе рођења. Сљедећи важан изузетак од општег правила разматрања тренутних граница могао би постојати: лица чије је уобичајено пребивалиште мајке у вријеме његовог / њеног рођења било дио стварне државе поријекла тог лица (нпр. Како је наведено / њено држављанство или тренутно пребивалиште), али више није због промијењених граница. У овом случају се држава рођења изузетно може набројити на границама у вријеме рођења.

Земља рођења лица које је рођено током мајчине краткотрајне посјете држави која није њена земља уобичајено пребивалиште, би требала бити држава у којој је мајка имала своје мјесто уобичајено пребивалиште. Само ако подаци о мјесту уобичајено пребивалиште мајке у вријеме рођења није доступно, треба навести мјесто гдје се родило.

Референтно питање

У случају да су информације доступне из административних извора, можда неће бити потребно директно питати испитанике. Када ове информације треба поставити испитаницима, препоручено питање је: «У којој сте земљи рођени?» У ситуацијама (нпр. Одређене земље или регије) у којима ово питање можда не обухвата на одговарајући начин податке о мјесту уобичајеног пребивалишта мајке појединца у тренутку порођаја, треба поставити сљедеће питање: «Која је држава уобичајеног пребивалишта твоја мајка у вријеме кад си се родио?»

⁷ Списак земаља дефинисан је према Евростатовој листи стандарда кодова (SCL) GEO: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CL_GEO&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC (Енглески).

Г4: Држављанство

Г4.	Држава држављанства	_ _ или други ..... SCL GEO код ⁴ „Без држављанства “ или “Страно држављанство, али земља непозната”
-----	---------------------	--

Варијабла извјештава о земљи главног држављанства лица. „Држављанство“ се дефинише као посебна правна веза између појединца и његове државе, стечена рођењем или натурализацијом, било изјавом, избором, браком или другим средствима у складу са националним законодавством.

Подаци о земљи главног држављанства користе се за разликовање национални грађани (појединци који имају држављанство земље која извјештава), страних грађана (појединци који имају држављанство државе која није држава која извјештава) и апатрид лица.

Лица са два или више држављанства распоређује се у само једну државу држављанства, која се одређује према сљедећем редослиједу приоритета:

1. Ако је једно од држављанстава лица земља која извјештава, то ће се евидентирати као земља главног држављанства;
2. Ако лице нема држављанство државе која извјештава, већ једне друге државе чланице, то ће се евидентирати као главно држављанство тог лица.
3. Ако лице нема држављанство државе која извјештава, већ вишеструко држављанство других држава чланица, лице може одабрати које ће се њено / његово држављанство ЕУ евидентирати;
4. Ако лице нема држављанство било које државе чланице, лице може одабрати које ће се његово држављанство евидентирати.

Ако подаци о земљи држављанства лица нису доступни (нпр. У случају да су информације добијене из административних извора), држава која извјештава може одредити која држава држављанства ће се додијелити.

Земљу држављанства лица треба евидентирати према сљедећим категоријама:

Земља главног држављанства (према горе наведеном правилу и према СЦЛ ГЕО листи⁸);

- Без држављанства;
- Страно држављанство, али земља непозната.

Категорија ‘држава главног држављанства’ (СЦЛ ГЕО код) такође се може користити за пренос података о признатим недржављанима. Признати недржављанин је лице које није држављанин државе која извјештава нити било које друге државе, али која је успоставила везе с том државом која укључују нека, али не сва права и обавезе пуног држављанства. Већина ових лица била су држављани бившег Совјетског Савеза који живе у балтичким државама и који имају стално пребивалиште у тим земљама, али нису стекли ниједно друго држављанство. Препознати недржављани нису укључени у број грађана Европске уније (ЕУ).

Информације о земљи главног држављанства треба добити у складу са тренутним административним статусом / правном ситуацијом појединца.

Ако подаци о земљи држављанства особе нису доступни (нпр. У случају да су информације добијене из административних извора), држава која извјештава може одредити која држава држављанства ће се додијелити.

Категорија ‘апатрид’ одговара лицу без признатог држављанства државе.

Референтно питање

У случају да су информације доступне из административних извора, можда неће бити потребно директно питати испитанике. Када ове информације треба поставити испитаницима, препоручено питање је: «Које је ваше држављанство?»

⁸ <http://www.unecce.org/stats/census.html>

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=NUTS_33L&StrLanguage-Code=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC

ОБРАЗОВАЊЕ И ПОЗАДИНА

Г5: ниво образовног нивоа

Г5.	Ниво образовања (највиши степен образовања успјешно завршен) према Међународној стандардној класификацији образовања (ISCED 2011): (означите само један)	КОД који се преноси	
		Нема формалног образовања [ISCED 0]	☐
	Основно образовање [ISCED 1]	☐	1
	Ниже средње образовање [ISCED 2]	☐	2
	Средње образовање [ISCED 3]	☐	3
	Пост-средње нетерцијарно образовање [ISCED 4]	☐	4
	Терцијарно образовање кратког циклуса [ISCED 5]	☐	5
	Дипломирани или еквивалентни ниво [ISCED 6]	☐	6
	Мастер или еквивалентни ниво [ISCED 7]	☐	7
	Докторски или еквивалентни ниво [ISCED 8]	☐	8

Степен образовања појединца је успјешно завршен највиши ниво образовања, успјешан завршетак образовног програма који је потврђен признатом квалификацијом (или акредитивом), тј. квалификацијом коју су службено признале релевантне националне образовне власти или која је призната као једнака другој квалификацији формалног образовања.

Појам **ниво успјешно завршен** морају бити повезани са добијањем сертификата (или дипломе повезане са одређеним формалним образовањем). Евростат препоручује свим истраживањима у домаћинствима да користе «дипломски приступ» при прикупљању података о образовном нивоу, нпр. Питати о добијеној дипломи. У случајевима када нема сертификације (нпр. У основном образовању), успјешно завршавање мора бити повезано са пуним присуством или стеченим надлежностима за приступ вишем нивоу. Лица која нису завршила студије (напуштене) треба да буду кодирана према највишем нивоу који су успјешно завршила. У том погледу, ниво образовања одговара највишем нивоу који је успјешно завршен на љествици класификације ISCED.

Да би се добили упоредиви подаци за различите земље, нивои образовања класификовани су према UNESCO-овој Међународној стандардној класификацији образовања - од 2014. ISCED 2011 ће се примјењивати у свим анкетама ЕУ.

За сва питања у вези са мјерењем образовног постигнућа, детаљнијим информацијама и савјетима, заједничка публикација **UNESCO-овог института за статистику, OECD**

-а и Евростата, ISCED 2011 Оперативни приручник (Смјернице за класификацију националних образовних програма и сродних квалификација) треба погледати⁹:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-06-14-246>.

У сврху усклађености са основним варијаблама Евростатових социјалних истраживања, информације о нивоу образовања треба преносити према ISCED 2011 кодовима: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8, како су представљени у колону у крајњем десном дијелу табеле Г5.

⁹ Детаљан опис класификације доступан је и на веб-страници УНЕСЦО-овог института за статистику:

Главни алат који ће се користити за кодирање образовног постигнућа јесте национално ISCED интегрисано мапирање (припремљени у свакој земљи по статистичким студијама). Ово мапирање класификује у ISCED-у све националне образовне програме и формалне квалификације (образовање). Заједничке смјернице Евростат-OECD-а о мјерењу националног образовања у анкетама домаћинстава доступне су овдје:

<https://circabc.europa.eu/w/browse/c2dc65ad-5163-4935-b0c2-e5ea1f44929b>.

У земљама у којима образовни програми, посебно они који припадају ISCED нивоима 1 и 2, не воде до квалификације, можда ће се умјесто тога можда морати користити критеријум пуног похађања програма и уобичајеног приступа вишем нивоу образовања.

При одређивању највишег нивоа треба узети у обзир и опште и стручно образовање. Ако је лице успјешно завршило више од једног програма на истом ISCED нивоу, треба обавијестити о најновијој квалификацији (види ISCED 2011, § 87). Лица која су похађала, али нису успјешно завршила формални програм образовања, требала би бити кодирана према највишем нивоу формалног програма који су (претходно) успјешно завршила.

Квалификације из „старих“ образовних програма (које више не постоје) треба класификовати на основу њихових карактеристика у тренутку завршетка.

У случајевима када нема сертификације (нпр. у основном образовању), успјешно завршавање мора бити повезано са пуним присуством или стеченим надлежностима за приступ вишем нивоу. Лица која нису завршила студије (напуштене) треба да буду кодирана према највишем нивоу који су успјешно завршила.

Сва питања о примјени ISCED-а у анкетама могу се упутити националном ISCED-овом координатору који је номиниран у свакој земљи да би се осигурала кохерентност варијабле „ниво образовања“ у различитим изворима.

Референтно питање

Препоручује се „приступ дипломи“ гдје се испитаници питају о својим дипломама, а не о степену завршеног образовања. За детаље о „приступу дипломи“ погледајте заједничке смјернице Евростата и OECD-а о мјерењу образовног постигнућа у анкетама домаћинстава. Алтернативно, питања у вези с овом варијаблом државе би требале формулисати на начин да се концепт нивоа образовања (квалификација која је службено призната од стране релевантних националних образовних власти или која је призната као еквивалент другој квалификацији формалног образовања) опише као потпуно што је могуће. То се може постићи навођењем програма / квалификација формалног образовања (или њихових категорија).

УЧЕШЋЕ НА ТРЖИШТУ РАДА

Статус главне дјелатности (Статус запослеља)

Г6: Статус главне активности (само дефинисан)

Статус главне активности (сам дефиниран) (означите само један)	
Запослен/а	☐
Незапослени	☐
У пензији	☐
Не може радити због дуготрајних здравствених проблема	☐
Студент (не у радној снази)	☐
Испуњавање домаћих задатака (Домаћица)	☐
Обавезна војна или цивилна служба (ако је примјењиво)	☐
Остало	☐

Од 2021. године, сва истраживања у вези са социјалном статистику морају садржавати низ детаљних питања за процјену радне ситуације или радног статуса једног лица. Ова варијабла се односи на ону испитаника **властита перцепција** његовог / ње **тренутни статус главне активности**.

Статус активности не односи се само на друштвено релевантне категорије које категоризују учешће на тржишту рада, већ и на категорије социјалног статуса лица којима запошљавање није главна активност. Не примјењује критерије одређеног концепта, нпр. Учествовање на тржишту рада како га дефинише Међународна организација рада (ILO)¹⁰.

Једно лице може посматрати више од једног статуса активности, али треба пријавити само онај најважнији (концепт „претежног статуса“). Главни статус односи се на „тренутну ситуацију“, тј. Ситуацију у тренутку интервјуа. Подразумијева да се узимају у обзир све коначне промјене у ситуацији активности. На примјер, ако је лице изгубило посао или се недавно повукло или се статус активности промијенио, тада је ситуација **од тренутка разговора** треба пријавити.

Основна дјелатност је **самопроцјена** испитаник и изабрана категорија требају на одговарајући начин описати како лице углавном себе доживљава. Релевантне категорије међу којима можете изабрати унапријед су дефинисане на попису (види горњу изјаву о питању). Категорије се логички међусобно не искључују и немају хијерархијски поредак.

Резултати су врло осјетљиви на начин имплементације варијабле, посебно у питањима сročења и категоријама сročења или редослиједа. Информације се не би смјеле добијати из других извора и требале би се прикупљати помоћу једног питања.

Све категорије које представљају статус активности морају бити представљене испитанику. Редослијед или број категорија не би се требао мијењати; да би се добили упоредиви резултати мора бити исти у свим анкетама.

Самоперцепција значи да ће варијабла обухватити како људи себе доживљавају, а не како испуњавају одређене објективне критерије. Тамо гдје се примјењује више од једног статуса, испитаник ће одабрати категорију која најбоље описује његову ситуацију. Не постоје посебни критеријуми за утврђивање, али може се одабрати статус / активност за коју је провео већину свог времена.

¹⁰ <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-iscd-2011-en.pdf>.
Видите http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey_-_methodology

У случајевима када испитаници не могу спонтано одабрати једну категорију, посебно када се на њих односи неколико категорија, анкетар може пружити помоћ за појашњење. ПАПИ упитник може дати објашњења (по могућности у додатку). Не би требало давати конкретне приједлоге који помажу у избору категорије, већ само објашњења о одговарајућим изборима категорије. У принципу, не постоји погрешан задатак, то овиси само о само-перцепцији испитаника:

Испитаници се могу сматрати «запослен» без обзира на њихов службени статус на тржишту рада, радно вријеме или врсту прихода. Они могу паралелно тражити и други посао. На њих се могу примјењивати и друге категорије све док запослење сматрају својом главном дјелатношћу. Супротно томе, лица која би одабрала други статус главне активности такође могу бити у радном односу. На примјер, многи људи који би себе сматрали редовним студентима или углавном «испуњавање домаћих задатака» могу имати посао. У том случају могу се сврстати у одговарајућу категорију. Испитаници који помажу у породичном послу, чак и ако је неплаћен, могу се сматрати запосленима.

- Испитаници себе могу видјети као «незапослен» без обзира на службени статус или регистрацију код јавне агенције за запошљавање. Незапослена лица такође могу имати мањи посао док траже главни посао.
- Испитаници се могу сматрати «у пензији» ако примају пензију или ако су напоскон престали радити или одустали од посла због старости или здравственог стања везаног за доб. Ипак, могли би радити нпр. На мањем послу. Лица у пријевременој пензији које нису повезане са здравственим проблемима такође могу одабрати ову категорију.
- Лица која нису навршила старосну границу за одлазак у пензију, али због здравствених разлога или инвалидитета не могу радити дуже или неодређено вријеме, могу одабрати категорију «неспособан за рад због дуготрајних здравствених проблема». Независно је од користи коју добијају. Лица која су у пријевременој пензији из здравствених разлога могу одабрати ову категорију ако се радије не сматрају пензионерима.
- Испитаници који су у различитим облицима стручног образовања или оспособљавања које се (дјелимично) одвија на радилишту могу себе сматрати запосленима. Ово се односи и на шегрте, као и на плаћене приправнике или приправнике, који се могу сматрати запосленима, док се особе које имају неплаћено образовање на радном мјесту могу сврстати у категорију «студент, ученик».
- Испитаници који себе углавном доживљавају као домаћица или муж /супруг могу одабрати категорију «испуњавање домаћих задатака» чак и ако имају посао, примају пензију или су у мировини. Категорија «испуњавање домаћих задатака» укључује све активности потребне за вођење приватног домаћинства, укључујући одгајање дјеце.
- Лица која не могу одабрати једну од представљених категорија статуса активности могу одабрати категорију «Остало». То могу бити нпр. Волонтери или углавном неактивна лица или лица која имају посао и / или испуњавају домаће задатке.
- Испитаници на породичном или родитељском допусту могу себе сматрати и као «запослен» или као «испуњавање домаћих задатака».

Након прикупљања података, категорије се могу груписати у друге сврхе (нпр. ширење или анализа). Категорија «Обавезна војна или цивилна служба» можда се неће примјењивати у свим земљама и у овом случају може се одустати. Категорија «Остало» треба понудити испитанику само ако не може одабрати једну од предложених категорија. У РАПИ је неизбјежно понудити ову категорију одмах.

Варијабла се односи на **тренутни статус**, тј. не треба спомињати референтни период.

Категоризација је само дефинисана и не може се мијењати због провјере вјеродостојности или из било којег другог разлога (исправке / импутације), осим поновним преузимањем од испитаника.

Питање **Г6** је филтер за питања **Г7, Г8, Г10 и Г11**.

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛА И КОНТИНУИТЕТ КАРИЈЕРЕ И ПРЕКИДИ

Г7: Статус запослења на главном послу

Само за испитанике који су одговорили са "да" да "запослени" на питање Г6

Г7.	Статус у радном односу на главном послу (означите само један)	
	Самозапослено лице са запосленима	☐
	Самозапослено лице без запослених	☐
	Запосленик	☐
	Породични радник (неплаћен)	☐

Ово питање које није потпуно ново у анкети, има за циљ процјену радне ситуације испитаника. Мета «запослено лице»¹¹ филтрирано је претходним питањем Г6.

Варијабла се односи на **главни посао** запосленог лица, гдје израз 'посао' користи се у односу на запошљавање, наиме тренутни главни посао људи на послу.

Један посао је скуп задатака и задатака који се обављају за једну економску јединицу. Лица могу имати један или више послова. За запосленике се сваки уговор може сматрати засебним скупом задатака и дужности, а тиме и засебним послом. Они који се самозапошљавају имаће онолико послова колико и економске јединице које посједују или су сувласници, без обзира на број клијената који су опслужени. У случајевима вишеструког задржавања посла, главни посао је онај који се обично ради са најдужим сатима, како је дефинисано међународним статистичким стандардима о радном времену.

Варијабла се заснива на Међународној класификацији статуса запослења (ICSE-93)¹².

ICSE класификује послове с обзиром на врсту (експлицитног или имплицитног) уговора о раду. Основни критеријуми на којима се заснива класификација и дефинисање њених група су врста економског ризика, укључујући снагу везаности између лица и посла, те врсту овлашћења над објектима и осталим радницима који постоје.

Према основним критеријумима економског ризика и ауторитета који стоје у основи ICSE-а и фокусирајући се на облике запошљавања релевантне у европском контексту, дефинисани су сљедећи статуси. Допуњени су неким примјерима који олакшавају сврставање у статусну категорију није увијек једноставно.

Самозапослена лица са запосленима дефинишу се као лица која раде у свом послу, професионалној пракси или на фарми у сврху остваривања профита који произлазе из произведене робе или услуге и које запошљавају најмање још једно лице.

Примјери могу бити:

- Лица која брину о једном или више дјеце која нису своја / приватно и које прима плату за ову услугу треба сматрати самозапосленим, осим када ради код једног послодавца и прима права из радног односа од тај послодавац; у том случају њега / њу треба сматрати запосленим.
- Freelancer би уопштено требало класификовати као самозапослене. Међутим, у ситуацијама када слободњак ради код једног послодавца и од тог послодавца прима права из радног односа (нпр. Регрес), он / она би требао бити класификован као запосленик.
- Лице које држи приватне часове треба сматрати самозапосленим ако се директно плаћа од својих ученика.

11 Подаци о томе да ли је лице запослено одређују се главном дефинисаном активношћу (питање Г6) за истраживање о употреби ИКТ-а у домаћинствима и од стране појединаца, а не према дефиницији ИЛО-а, као што је то случај са ЕУ-ЛФС.

12 Међународна стандардна класификација статуса запослења тренутно се ревидира на нивоу МОП-а. Варијабла ће се ревидирати након што одобрена ревидирана класификација.

- Чланове произвођачких задруга треба сматрати samozапосленима. Ови чланови учествују равноправно са осталим члановима у одређивању организације производње, рада, продаје и / или улагања у погон.

Самозапослена лица са запосленима дефинишу се као лица која раде у свом послу, професионалној пракси или на фарми у сврху остваривања профита који произлазе из произведене робе или услуге и које запошљавају најмање још једно лице.

Конкретно, примјери могу бити:

- У ову категорију треба сврстати људе који ангажују само чланове своје породице или приправнике без плаћања. То укључује пољопривреднике који само користе помоћ чланова породице.
- Ако задруга има запосленике (нпр. књиговођу), чланове задруге треба сматрати «самозапосленим лицем без запослених» јер је задруга као институција (а не било који од њених чланова) послодавац.
- Жена која приватно брине о једном или више дјеце која нису своја и која прима плату за ову услугу је самозапослена.
- Слободњак треба бити класификован као самозапослен, иако се лице које је неко вријеме редовино задржано од стране једног послодавца може сматрати запослеником.

Запослени дефинишу се као лица која раде код јавног или приватног послодавца на основу писменог или усменог уговора и које примају готовину или у природи. Ово плаћање у готовини или у природи није директно зависан о приходу јединице за коју раде. Припадници оружаних снага такође су укључени ако су дио циљане популације анкете. Запослени обично раде под директним надзором или у складу са смјерницама које поставља организација или предузеће послодавца.

Примјери могу бити:

- Члан породице (син или кћер, на примјер), који ради на породичној фарми и прима редовну новчану плату, класификује се као запосленик.
- Лице које брине о дјечи других у свом дому класификује се као запосленик ако му за то плаћају локалне власти (или било која друга јавна управа) и ако не донесе никакву одлуку која утиче на предузеће (нпр. распоред или број дјеце), али би га требало класификовати као самозапослено ако то ради приватно.
- У случају да је задруга запослила раднике и ти радници имају уговор о раду који им даје основну накнаду (која није изравно зависна о приходу задруге), ти радници су идентификовани као запосленици задруге.
- Шегрте или приправнике који примају накнаду треба сматрати запосленима.
- Свештеници (било које врсте религије) сматрају се запосленима.
- Дежурни или повремени радници класификују се као запослени или самозапослени, зависно о специфичним карактеристикама њиховог радног односа. Предуслов да бисте се сматрали самозапосленима који нуде свој рад или услуге је властито пословање или професионална пракса.

Породични радници (неплаћени) су лица која помажу другом члану породице да води фарму или неки други посао, под условом да се не сматрају запосленима. Стога можда неће добити неку врсту накнаде за свој рад у породичном предузећу, јер би се тада сматрали запосленима.

Ова категорија укључује:

- Рођаци који раде у породичном предузећу или на породичној фарми без плате. То укључује нпр. Сина или кћер који раде у родитељском послу или на родитељској фарми без плате или супругу која помаже свом мужу или обрнуто у његовом послу без примања било какве плате.
- Чланови породице који помажу помажу не морају живјети директно у истом домаћинству или на истом мјесту. Укључени су и рођаци који живе негдје другдје, али долазе како би помогли у послу, нпр. Током сезоне жетве, без новчане накнаде или врсте ако референтни период лежи у тој сезони.
- Ако рођак прими било какву накнаду (укључујући бенефиције у природи), статус запослења треба бити шифриран као „запослени“.

Категорија **'Није примјењиво'** покрива незапослена лица која се огледају у филтеру представљеном питањем Г6.

Питање Г7 је филтер за питање Г9.

Г8: радно вријеме *OPTIONAL*

Само за испитанике који су одговорили са "да" на "запослени" на питање Г6

Главни посао с пуним или непуним радним временом (сам дефинисан) (НЕОБВЕЗНО) (означите само један)	
Г8.	Пуно радно вријеме ☐
	Посао с скраћеним радним временом ☐

Мета **«запослено лице»**¹³ филтрирано је претходним питањем Г6.

Варијабла се односи на главни посао запосленог лица. Овај главни посао може бити посао са пуним или непуним радним временом. Разлика би се требала заснивати на властитој перцепцији испитаника која се односи на уобичајене сате одрађене на главном послу.

Израз «посао» користи се у односу на запослење. Један посао је скуп задатака и задатака који се обављају за једну економску јединицу. Лица могу имати један или више послова. За запосленике се сваки уговор може сматрати засебним скупом задатака и дужности, а тиме и засебним послом. Они који се самозапошљавају имаће онолико послова колико и економске јединице које посједују или су сувласници, без обзира на број клијената који су опслужени. У случајевима вишеструког задржавања посла, главни посао је онај који се обично ради са најдужим сатима, како је дефинирано међународним статистичким стандардима о радном времену.

У анкетама домаћинстава, разлика између посла са пуним и непуним радним временом треба правити на основу самопроцјене коју је дао испитаник. Ако овај одговор не дође спонтано од испитаника, могу се дати сљедеће смјернице:

Лице у **хонорарни посао** ради мање од упоредивог радника са пуним радним временом који има посао истог занимања и исте локалне јединице¹⁴. За Лица која не могу упоређивати радно вријеме јер нпр. Раде сама, мјерило је група људи који раде у истом занимању и истој грани индустрије.

Барем четири седмице, а идеално би било три мјесеца **референтни период**. Не смију се узимати у обзир седмице изостанака због нпр. Празника, одмора или штрајкова. У случају врло нередовног радног времена или посла који је тек започет, просјек за посљедње четири седмице или уговорно вријеме може се користити као замјеник.

Радни сати обухватају

- вријеме проведено на радном мјесту, што значи мјесто на којем се обично обављају радни задаци и дужности, и
- вријеме које се користи за обављање радних задатака ван радног мјеста, чак и ако нису директно плаћени. То укључује рад наставника ван учионице. Броје се само сати главног посла.

Вријеме дежурства рачуна се само ако се проводи на радном мјесту или подразумеје велика ограничења за запослено лице. Главна пауза за оброк не рачуна се као радно вријеме чак и ако се проводи на радном мјесту. Вријеме путовања за службена путовања рачуна се, али не и вријеме

¹³ Види фусноту 7.

¹⁴ Слједећи дефиницију 81^{ст} Међународна конференција рада, лице које ради са скраћеним радним временом обично ради мање сати од упоредивог радника са пуним радним временом. Разлика се односи на радно вријеме које лице обично ради на главном послу с обзиром на дуги референтни период. Карактеристике само-дефиниције значе да је на испитанику да одлучи да ли је његов главни посао у контексту његове / њене професије или предузећа пун или хонорарни.

путовања на посао. Вријеме обуке рачуна се као радно вријеме ако је унутар радног времена, које захтијева послодавац или је директно повезано с главним послом. Изостанци током радног времена из личних разлога не рачунају се као радно вријеме. Радно вријеме фармера за производњу за властите потребе не рачуна се као радно вријеме.

Категоризација на пуно или непуно радно вријеме само се процјењује и не може се мијењати због провјере вјеродостојности кориштењем података о уобичајеном радном времену наведеним негдје другдје, осим потврђивањем података које је сам дао испитаник. Једнообразне корекције нису прикладне јер се типична количина радника с пуним радним временом може разликовати између филијала, локалних јединица итд. Самопроцјена испитаника може се сматрати поузданијим начином прикупљања ових података.

Ако испитаник има неколико послова, главни посао је онај на којем испитаник обично ради највише сати.

Г7: Трајност главног посла НЕОБВЕЗНО

Само за испитанике који су на питање **Г7** одговорили са "да"

Трајност главног посла (НЕОБВЕЗНО) (означите само један)	
Г9.	Стални посао ☐
	Уговор на одређено вријеме ☐

Ова варијабла се односи на **тренутни посао** ако се испитаник изјаснио да је дотични «запосленик» **Г7**.

У већини земаља већина послова заснива се на писменим уговорима о раду. Међутим, у неким земљама такви уговори постоје само за одређене случајеве (на примјер у јавном сектору, за шегрте или за друга лица која пролазе одређену формалну обуку у предузећу).

Варијабла разликује да ли уговор о главном послу има ограничено трајање, тј. Посао ће престати након унапријед одређеног периода или је то трајни уговор без одређеног завршетка. Варијабла се односи на главни посао.

Важан је уговорни аранжман (или неформални или вербални аранжман) радног односа, а не очекивање да би испитаник могао изгубити посао, његов / њезин план да га напусти, његова / њена жеља да остане или вјероватноћа остати тамо трајно.

Израз «посао» користи се у односу на запослење. Један посао је скуп задатака и задатака који се обављају за једну економску јединицу. Лица могу имати један или више послова. За запосленике се сваки уговор може сматрати засебним скупом задатака и дужности, а тиме и засебним послом. У случајевима вишеструког задржавања посла, главни посао је онај који се обично ради са најдужим сатима, како је дефинисано међународним статистичким стандардима о радном времену.

Посао с уговором на одређено вријеме или споразумом престаће или након временски одређеног времена (до познатог датума) или након периода који није унапријед познат, али упркос томе дефинисан објективним критеријумима, као што је завршетак распоред или период одсуства запосленика који је привремено замијењен.

Посао с уговором који нема такав унапријед дефинисани крај рачуна се као трајан.

Сезонски радници броје се као да имају уговор на одређено вријеме, као и лица која имају уговор на пробни рад.

За раднике агенција за привремено запошљавање категоризација зависи о врсти уговора с агенцијом за запошљавање. Они се рачунају као да имају сталан посао само ако постоји уговор о раду на неодређено вријеме са агенцијом за запошљавање.

У ове групе треба укључити:

- Лица са сезонским послом;
- Лица ангажована од стране агенције за запошљавање или предузећа и ангажована код треће стране ради обављања „радне мисије“ (осим ако не постоји уговор о раду на неодређено вријеме са агенцијом за запошљавање или предузећем);
- Лица са одређеним уговорима о обуци. Ако не постоји објективни критеријум за престанак посла или уговора о раду, они би се требали сматрати трајним или неограниченим трајањем;
- Овдје је стварно запослење временски ограничено споразумом - не да је испитаник, на примјер, размишљао о престанку рада како би путовао или похађао факултет. Студенти који имају послове које намјеравају задржати само док студирају, стога нису на временски ограниченом послу;
- Испитаници који имају уговор о обављању свог посла, који се може обновити, на примјер, једном годишње, требају бити кодирани према томе сматрају ли сами испитаници свој посао неограниченим трајањем или не;
- Уговор за пробни рад када се уговор аутоматски завршава на крају пробног периода, због чега је потребан нови уговор ако особа и даље буде запослена код истог послодавца, сматра се „привременим послом“.

Ако испитаник има неколико послова, главни посао је онај на којем испитаник обично ради највише сати.

Категорија „Није примјењиво“ обухвата незапослент и незапослент лица.

Г11: Занимање у главном послу

Само за испитанике који су одговорили са «да» на “запослени” на питања Г6

	Занимање у главном послу	
Г11.	<p>1. < описати > <Пренос свих двоцифрених занимања ISCO -08 обавезно. Поред тога, пренос: ИЦТ професионалца / не-ИЦТ професионалца; Физички радник / не-физички радник ></p>	<p> SCL ISCO-08 Двоцифрени</p>

Мета <запослено лице¹⁵ филтрирано је претходним питањем Г6.

Варијабла се односи на главни посао запосленог лица. Један посао је скуп задатака и задатака који се обављају за једну економску јединицу. Лица могу имати један или више послова. У случају више послова, главни посао треба бити онај у којем се обично ради највећи број сати. Ако се одржава или је било више послова, главни посао требао би бити онај у којем се обично ради највећи број сати. Погледајте питање Г6 за више објашњења о <главни посао>.

У анкети о употреби ИКТ-а код појединаца и домаћинстава, ово питање састоји се од двије ставке. Прва ставка састоји се од описа главних задатака у смислу два појма: ИКТ или не-ИКТ професионализам и ручни радник у односу на не физичког радника. Друга, од сада обавезна у свим европским социјалним анкетама, састоји се у биљежењу занимања на главном радном мјесту према ISCO -08 класификацији (двоцифрени ниво је обавезни ниво детаља за ИЦТ истраживање).

Међународна стандардна класификација занимања, верзија 2008¹⁶(ISCO -08) групише или класификује послове према сличности задатака и задатака преузетих на послу. У резолуцији Међународне организације рада (ILO) којом се усваја ISCO -08, занимање се дефинише као скуп послова чији се главни задаци и дужности одликују високим степеном сличности.

Класификација је доступна у РАМОН-базама података (> класификације):

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/other_documents/index.cfm?TargetUrl=DSP_ISCO_08

¹⁵ Види фусноту 7.

¹⁶ За више детаља погледајте <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/ISCO-08.pdf>.

1. Појединости о „ИКТ / не-ИЦТ професионалцу ‘у’ Мануелни радници/ немануелни радници’ агрегација.

Основа за класификацију је посао и вјештине. Посао се дефинише као скуп задатака и дужности које треба обавити. Вјештине су способности за обављање задатака и дужности посла. Вјештине се састоје од двије димензије: ниво вјештина - који се обично односи на ниво образовног постигнућа - и специјализацију домена.

Сврха варијабле ‘Занимање’ као позадинска карактеристика није прикупљање података о кориштењу ИКТ рашчлањених по појединим занимањима (ово би захтијевало велике узорке), већ радије по групама занимања, нпр. ручни насупрот неручним или ИКТ-послови насупрот не-ИКТ-пословима.

ИЦТ стручњаци

Могуће је кодирати и похранити занимања на више агрегираном нивоу од главних група на основу двоцифрених ISCO кодова. Главне скупине (једноцифрени ниво) заиста не допуштају разликовање ИКТ стручњака од осталих радника.

За стручњаке из области информационих технологија треба размишљати о најмање сљедећим групама:

25 Професионалци информационе и комуникационе технологије

35 Информациони и комуникациони техничари

Ако је могуће, треба узети у обзир и одређена ИКТ занимања класификована у друге групе:

133 Менаџери ИКТ услуга

2356 Предавачи информационе технологије

7422 ИЦТ инсталатери и сервисери

НЕ ИЦТ стручњаци

Категорија *Професионалци који нису ИЦТ* састоји се од појединача у свим осталим ISCO групама (у случају четвороцифреног кодирања) или свих осталих ISCO малих група (у случају 3-цифреног кодирања). За *breakdown ‘Manual/ He-manual радници’*, вриједи сљедеће:

Мануелни радници

Ова категорија одговара главним групама од 6 до 9 ISCO-08:

Главна група 6: Квалификовани пољопривредни, шумарски и рибарски радници;

Главна група 7: Радници занатске и сродне занатске дјелатности;

Главна група 8: Оператери постројења и машина и монтажери;

Главна група 9: Основна занимања.

НЕ Мануелни радници

Ова категорија одговара главним групама од 0 до 5 ISCO-08:

Главна група 1: Менаџери;

Главна група 2: Професионалци;

Главна група 3: техничари и сарадници;

Главна група 4: радници у службама клерике;

Главна група 5: Сервисни и продајни радници;

Главна група 0: Оружане снаге.

2. *Занимања према свим двоцифреним ISCO-08*

Пренос свих занимања кодираних у најмање двоцифрене категорије **ISCO -08 траје од 2021. године, што се тражи у ИЦТ истраживању.**

За више детаља погледајте

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/ISCO-08.pdf>.

Основни подаци за одређивање занимања обично су назив радног мјеста запосленог и опис главних задатака који се подузимају у току његових / њених дужности.

Ако лице обавља два или више задатака за свог послодавца који се међусобно толико разликују да би требали имати различите *ISCO* кодове, препоручује се да их кодира на најопсежнијем задатку.

Лица која обављају период обуке или науковања на основу уговора о раду требале би бити сврстане у занимање које одговара њиховом уговору о раду.

Категорија «Није примјењиво» обухвата лица која нису у радном односу.

ЛОКАЛИЗАЦИЈА

Г12: Region of Residence – NUTS 1

Г12.	Регија пребивалишта < Опис >	NUTS 1
------	------------------------------	--------

Регија пребивалишта је регија у држави пребивалишта у којој лице или домаћинство има своје **уобичајено пребивалиште**.

За државе чланице ЕУ регије се дефинишу на основу Номенклатуре територијалних статистичких јединица (NUTS, у њеној француској скраћеници) како је описано у чланку 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 1059/2003¹⁷ Европског парламента и Савјета о успостављању заједничке класификације територијалних јединица за статистику (NUTS) и измијењена Делегираном уредбом Комисије 2019/1755 од 8. августа 2019. и њеним Анексом.

NUTS1 или главне социјално-економске регије уведени су као обавезни 2008. године. Већина, али нису све земље у питању, јер је NUTS1 = NUTS0 у неким малим земљама.

САСТАВ ДОМАЋИНСТВА

Г16 и Г17: Састав домаћинства

Г16.	Укупан број чланова домаћинства (ВЕЛИЧИНА ДОМАЋИНСТВА)		<_>
	Од којег:	Број лица старости 16 до 24 године НЕОБАВЕЗНО	<_>
		од којег: Број ученика НЕОБАВЕЗНО	<_>
	Број лица старости 25 до 64 године НЕОБАВЕЗНО		<_>
	Број лица старијих од или једнаких 65 година НЕОБАВЕЗНО		<_>
Г17.	од којег, Број дјете млађе од 16 година: Од којег:		< >
	Број дјете старости 14 до 15 година НЕОБАВЕЗНО		<_>
	Број дјете старости 5 до 13 година НЕОБАВЕЗНО		<_>
	Број дјете старије од 4 године или мање НЕОБАВЕЗНО		<_>

17 Видите <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003R1059>

Питања Г16 и Г17 биљеже укупан број чланова приватног домаћинства (величина домаћинства), од чега број дјеце млађе од 16 година. Г16 броји једну обавезну варијаблу (укупан број чланова домаћинства) и 4 опционалне варијабле. Г17 броји једну обавезну варијаблу (број дјеце млађе од 16 година), као и 3 опционалне варијабле.

‘Домаћинство’ односи се на једно лице које живи саме или на групу људи који живе заједно у истој стамбеној јединици с најмање једним лицем старости 16 до 74 године (види на страници 6 „Општи оквир анкете, опсег - добна граница“). Ова варијабла пружа информације о тачном броју чланова домаћинства и категорији „није наведено“.

Искључени су стални чланови институција као што су болнице, затвори итд. Сматра се да је лице чланом домаћинства ако је то уобичајено пребивалиште.

Састав домаћинства (као што се користи у табеларној шеми) одређује се користећи два обавезна индикатора: укупан број лица у домаћинству (укључујући све старосне групе) и број деце испод 16 година. Присуство (и број) деце се сакупља одвојено, јер је то покретачка снага за усвајање ИЦТ или интернет у домаћинству. Прикупља се само старост чланова домаћинства у складу са спроведеним / делегирајућим актима за прикупљање употребе ИКТ у домаћинствима и од стране њихових чланова. Поред тога, додано је неколико опционалних варијабли које су видљиве у упитнику модела. Ако су се државе одлучиле да прикупе еквивалентни нето мјесечни приход, барем број лица старих од 14 до 15 година требао би додатно бити прикупљен, иначе неће бити могуће израчунати.

УКУПНИ МЈЕСЕЧНИ ПРИХОДИ ДОМАЋИНСТВА

Г18: Приход домаћинства

Г18.	Приход домаћинства: (укупан просјечни нето текући мјесечни приход)	< _____ > <национална валута> или распони дохотка Преноси се у једној од пет група еквивалентних квинтила
------	---	--

Концепт „дохотка“ који се користи у овој анкети је нето мјесечни приход приватног домаћинства (а не испитаника!), Тј. Збир прихода свих чланова домаћинства који су појединачно или у цјелини примани - укључујући приход од рада, социјална давања, и остале компоненте новчаног дохотка, и одузимање новчаних трансфера плаћених другим домаћинствима - након пореза и доприноса за социјално осигурање, што одговара мјесечном просјеку. Варијабла има за циљ пружање информација о приходима домаћинства који су на располагању за трошење или уштеду, будући да ће приступ и употреба ИКТ-а радије бити повезани са укупним приходом домаћинства чији је дио него са његовим личним приходом .

У контексту истраживања о употреби ИКТ-а у домаћинствима и од стране појединаца потребан је нижи ниво детаља, тј. Варијабла даје информације о еквивалентном доходу. Стога разликује пет могућих категорија прихода у зависности од еквивалентног нето текућег мјесечног дохотка домаћинства¹⁸.

Изједначавање се састоји од примјене пондера (вриједности еквиваленције) на чланове домаћинства да би се одразиле разлике у потребама за домаћинства различите величине или састава.

Еквивалентни расположиви доходак је укупан приход домаћинства који је доступан за потрошњу или штедњу, подијељен с бројем чланова домаћинства претворених у еквивалентна одрасла лица. Чланови домаћинства су еквивалентни или еквивалентни сљедећим такозваним модификованим

OECD (Организација за економску сарадњу и развој) **скала еквиваленције** гдје:

- први члан домаћинства стар 14 година и више рачуна се као 1 лице (тежина 1)
- сваки други члан домаћинства старији од 14 година рачуна се као 0,5 лица (тежина 0,5)
- сваки члан домаћинства стар 13 година или мање рачуна се као 0,3 лице (тежина 0,3).

¹⁸ На вишем нивоу детаља, насупротив томе, подаци о тачним подацима о приходу требају се прослиједити Евростату, па стога Евростат у том случају може израчунати еквивалентни приход.

Прагови између пет категорија одређени су помоћу четири граничне вриједности (квинтиле) које омогућавају подјелу варијабилне расподјеле (изједначеног нето текућег мјесечног дохотка) у пет група које представљају по 20% домаћинстава¹⁹. Категорије су дефинисане како слиједи:

- *'нижа еквивалентна нето текућа мјесечна група прихода'* одговара домаћинствима с еквивалентним нивоом дохотка који пада испод првог квинтила, тј. међу 20% најнижих примања уочених у расподјели;
- *'ниска до средња еквивалентна група нето текућих мјесечних прихода'* одговара домаћинствима са еквивалентним нивоом дохотка једнаким или већим од првог квинтила и испод другог квинтила, тј. међу 40% најнижих прихода, али не и међу 20% најнижих у расподјели;
- *'средња еквивалентна нето текућа мјесечна група прихода'* одговара домаћинствима са еквивалентним нивоом дохотка једнаким или већим од другог квинтила и испод трећег квинтила, тј. међу 60% најнижих прихода, али не и међу 40% најнижих у расподјели;
- *'средње до високе група еквивалентних нето текућих мјесечних примања'* одговара домаћинствима с еквивалентним нивоом дохотка једнаким или већим од трећег квинтила и испод четвртог квинтила, тј. међу 80% најнижих прихода, али не и међу 60% најнижих у расподјели;
- *'више група еквивалентних нето текућих мјесечних примања'* одговара домаћинствима са еквивалентним нивоом дохотка једнаким или већим од четвртог квинтила, тј. међу 20% највиших примања забиљежених у расподјели.

'Нето текући мјесечни приход домаћинства' резултат је збрајања нето текућег дохотка, који одговара мјесечном просјеку, од свих чланова домаћинства примљених појединачно или у цјелини. Варијабла треба да садржи слједеће компоненте дохотка: „Приход од рада“ дефинисан је за запослена, запослена или samozапослена лица као:

За **запосленик**: ово се односи на мјесечну плату „понијети кући“, тј. на плату након одбитка пореза на доходак, доприноса за социјално осигурање запосленика и свих добровољних доприноса; додатне исплате које се редовно исплаћују, попут плата за прековремени рад, додатак за продуктивност, бонуси за тим, ноћни или викенд рад, напојнице и провизије, требају бити укључене на мјесечној основи

За **самозапослен**: доходак овог извора односи се на доходак који су појединци остварили као резултат њиховог укључивања у самозапошљавање; будући да је овај доходак тешко измјерити, од испитаника се може тражити процјена нето расположивог дохотка.

- „Приход од социјалних накнада“ обухвата новчане социјалне трансфере, укључујући накнаде за незапосленост, накнаде за старост и преживјеле породице, накнаде за боловање и инвалидност, образовање, додатке, породичне / дјечје додатке, стамбену накнаду и накнаде за социјалну искљученост које нису класификоване на другом мјесту. Приход од накнада као што су накнаде за незапосленост, пензије и инвалиднине, инвалиднина или инвалиднина треба да се односе на последњи месечни додаток који је примљен пре разговора (или месечни просек у скоријем периоду ако је то лакше прикупити или проценити). Биљешка: Због Ковид-19, друге врсте прихода - посебно изузетно плаћене врсте „Прихода од социјалних давања“ - можда ће бити потребне додати у националне упитнике, зависно о националним политикама.
- Остале компоненте новчаног дохотка покривају приходе од капитала и инвестиција (имовине, имовине, уштеђевине, дионица, дионица, приватних пензијских планова итд.), Примљених редовних новчаних трансфера између домаћинстава (нпр. Алиментација или дјечија помоћ) или било које друге готовине у домаћинству доходак који није распоређен ни у једну од горе наведених категорија.

¹⁹ Пет категорија дохотка не може увијек представљати тачно по петину расподјеле, нпр. Када су информације прикупљене у доходовним опсезима.

„Нето тренутни мјесечни приход домаћинства“ тада се добија након одбитка редовних новчаних трансфера који се плаћају другим домаћинствима, као што су алиментација или уплате за уздржавање дјеце.

Све компоненте дохотка које треба укључити (или одбити) за израчун „нето текућег мјесечног дохотка домаћинства“ морају бити набројане испитанику да би се осигурале потребне информације. Информације о дохотку требају бити умањене за све износе одбијене на извору за порез и доприносе за социјално осигурање и пензије, за све компоненте дохотка. У случају да приходи домаћинства значајно варирају због годишње порезне пријаве или поврата пореза, просјечни мјесечни износ треба укључити у / одбити од пријављеног нето мјесечног дохотка.

„Нето тренутни мјесечни приход домаћинства“ односи се само на новчани приход (новчани приход). Не укључује приходе у природи (тј. Приходе који нису новчани приходи, попут примања запослених или робе и услуга које пружа држава), приписане ренте или прихода од производње роба или услуга у домаћинству за властиту потрошњу.

У идеалном случају, подаци о нето тренутном мјесечном приходу домаћинства требају се прикупљати у тачним бројкама. Тамо где није пожељно или изводљиво прикупити такве информације, испитаник може назначити величину. Ови опсежи величина требали би се заснивати на расподјели националног дохотка из статистичког извора који мјери нето доходак домаћинства (нпр. ЕУ-SILC, подаци о микропопису) и пружити одговарајућу покривеност таквој расподјели. Препоручује се да се барем 15 или више доходних опсега сматра добром праксом, а у сваком случају не мање од 10²⁰. Овакав приступ би требало да направи упоређивање међу земљама.

За ИЦТ НН истраживање, прикупљени подаци о нето тренутном мјесечном дохотку домаћинства морају бити изједначени, тј. Подијељени с еквивалентном величином домаћинства према ОЕЦД-овој модификованој скали (види горе), за коју величина домаћинства и број чланова домаћинства у доби мање него 14 треба знати²¹. Затим се на основу прикупљених података утврђују квинтили еквивалентне расподјеле нето текућег мјесечног дохотка и свако домаћинство се класификује у одговарајућу варијабилну категорију према свом еквивалентном нивоу нето текућег мјесечног дохотка.

Варијабла се односи на укупан износ (нето) **текући приход** од свих чланова домаћинства што одговара мјесечном просјеку. Испитанику се може дати могућност да се савјетује с другим члановима домаћинства како би пружио тачан одговор, ако је потребно. Мјесец датума интервјуа може се узети као референца, или алтернативно претходни мјесец ако је испитаник олакшао израчунавање прихода домаћинства. Ако се приходи домаћинства увелике разликују из мјесеца у мјесец, треба пружити процјену типичног / уобичајеног нето мјесечног дохотка који одражава тренутну ситуацију с дохотком домаћинства. У случају да се мјесечни приход домаћинства значајно разликује током године (у случају сезонских активности, дивиденди / бонуса или других извора нерегуларних прихода), треба узети у обзир мјесечни просјек годишњег прихода, тј. Процјену годишњег прихода који одговара та компонента прихода или извор прихода подијељена са дванаест.

У случају да су информације извучене из административних података и - за једну или више компонената дохотка - доступне су на бруто дохотку, информације о нето приходу који одговарају компонентама дохотка треба израчунати одузимањем пореза и доприноса за социјално осигурање, у складу са дефиницијом варијабле. Информације извучене из административних података требале би одговарати најновијим информацијама доступним у тренутку пријеноса података Евростату, да би одражавале тренутну ситуацију у приходима домаћинства.

20 Тестови су показали да би тренутни мјесечни приход домаћинства могао бити знатно подцијењен у поређењу са приходима прикупљеним у оквиру ЕУ-SILC. Препоручљиво је осигурати гушће доходне опсеге, посебно за доњи крај решетке дохотка, да би се избјегла прекомерна заступљеност доњих квинтила ове варијабле.

21 Види питање Г17.

Не само да то може превазићи дисперзију нивоа дохотка у земљама Европе, коришћење кватила такође може избјећи претње упоредивости узроковане коришћењем различитих концепата од стране различитих земаља (нпр. Бруто у односу на нето зараде, без обзира да ли су укључени редовни месечни бонуси, укључујући и 1/12^{тх} годишњих бонуса, без обзира да ли је укључена процена вредности плаћања у натури итд.).

Референтно питање

Референтно питање за варијаблу састоји се од два дијела. Прво, од испитаника се тражи да наведе стварну нето тренутну вриједност мјесечног дохотка домаћинства. Све компоненте дохотка морају се набројати, било у одвојеним питањима или као дио истог питања (види примјер доле):

“Узмите у обзир све изворе готовинског (новчаног) прихода свих чланова домаћинства: доходак од рада (запошљавање и samozапосљавање), социјална давања и друге изворе готовинског дохотка (нпр. Од капитала и инвестиција или новчаних трансфера међу домаћинствима примљено).

Који је [нето] мјесечни [готовински / новчани] приход вашег домаћинства након одбитка пореза и доприноса за социјално осигурање и пензије (одбијање новчаних трансфера који се плаћају другим домаћинствима, нпр. Алиментација или плаћања дјечје помоћи)? Ако приходи варирају између мјесеци, наведите мјесечни просјек.» [Треба навести тачну бројку].

Друго, у случају неодговора (тј. Испитаника који није у могућности или није вољан дати тачну вриједност), од испитаника се тражи да наведе приближни распон прихода. Вриједности граничних вриједности између доходних опсега требале би бити представљене у националној валути. Препоручује се да се 15 или више опсега дохотка сматра добром праксом, или у сваком случају не мање од 10 (види примјер доле).

“Ако не знате тачан износ, можете ли процијенити који од сљедећих интервала најбоље представља укупан нето мјесечни приход вашег домаћинства?

0 до испод [1 ст гранична вриједност]

[1 ст гранична вриједност] на испод [2нд гранична вриједност]

[2нд гранична вриједност] на испод [3рд гранична вриједност]

[3рд гранична вриједност] на испод [4тх гранична вриједност]

[4тх гранична вриједност] на испод [5тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[6тх гранична вриједност] на испод [7тх гранична вриједност]

[4тх гранична вриједност] на испод [5тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[5тх гранична вриједност] на испод [6тх гранична вриједност]

[14тх гранична вриједност] или више

Није изјављено.»

ТРАЈАЊЕ ИНТЕРВЈУА

Г19: Трајање разговора

ТРАЈАЊЕ ИНТЕРВЈУА	
Г19. ТРАЈАЊЕ ИНТЕРВЈУА	< _ _ _ > МИН.

Ова варијабла одговара времену интервјуа за сваког појединца, укључујући сва питања постављена појединцу. Вријеме интервјуа треба изразити у минутима.

